

Byggingarár húsa á Eskifirði

Kristín Ágústsdóttir

Unnið fyrir Veðurstofu Íslands

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR.....	2
2	GAGNAÖFLUN OG ÚRVINNSLA.....	2
3	ÁGRIP AF BYGGÐASÖGU ESKIFJARÐAR	3
4	ÓHENTUGT BÆJARSTÆÐI?.....	4
5	HÚSALISTI.....	5
6	ATRÍÐAORÐASKRÁ – HÚSANÖFN.....	22
7	HEIMILDASKRÁ	23
8	HEIMILDARMENN	24
	VIÐAUKI I – NÖFN HÚSA SEM STANDA Í MAÍ 2000	25
	KORT29	

1 INNGANGUR

Að beiðni Veðurstofu Íslands hefur Náttúrustofa Austurlands gert úttekt á byggingarárum húsa á Eskifirði. Tilgangur verkefnisins er að afla upplýsinga fyrir mat á ofanflóðahættu á Eskifirði. Reynt var að afla vitneskju um hvenær einstök hús voru byggð á Eskifirði, hvar þau voru og hvenær þau hurfu af sjónarsviðinu. Verkefnið er sambærileg öðrum verkefnum Veðurstofu Íslands um byggingarár húsa á þéttbýlisstöðum sem búa við ofanflóðahættu.

2 GAGNAÖFLUN OG ÚRVINNSLA

Helstu heimildir sem varðveita upplýsingar um hús og byggingarár húsa á Íslandi eru fasteignamat og byggðasögurit. Fasteignamat fyrir Eskifjarðarhrepp, Helgustaðahrepp og Reyðarfjarðarhrepp frá árunum 1918 og 1930, fasteignamat fyrir Eskifjörð frá árinu 1970 og fasteignamat fyrir Fjarðabyggð frá árinu 1999 voru yfirfarin og byggingarár húsa skráð á kort. Í ljós kom að upplýsingar um byggingarár fasteigna í fasteignamati eru ekki mjög nákvæmar. Stundum var misræmi á milli ára og oft vantaði upplýsingar um byggingarár húsa, sérstaklega í fasteignamati frá árunum 1918 og 1930, enda segir t.d. í inngangi fyrir fasteignamati Eskifjarðarhrepps árið 1918:

„Virðist sem Eskifirðingar hafi látið sér í léttu rúmi liggja, að fáum undantekningum, það fyrirmæli fasteignamatslaganna að spurningum listanna sé rétt og ítarlega svarað“ (Fasteignamat fyrir Eskifjarðarhrepp 1918).

Gengið var út frá því að elstu upplýsingarnar væru þær áreiðanlegustu. Í fasteignamati fyrir Eskifjörð frá 1930 og 1918 og að hluta til í fasteignamati frá 1970 eru hús ekki kennd við götur, heldur fólkið sem bjó í þeim eða húsin nafngreind. Töluverð vinna fór því í að lesa saman fasteignamat frá mismunandi tímum

Töluverðar upplýsingar um byggingarár húsa sem reist voru á Eskifirði fram að aldamótunum 1900 er að finna í Eskju, riti Byggðasögunefndar Eskifjarðar (Einar Bragi Sigurðsson, 1971). Þá er ágætt yfirlit í húsakönnun sem Hörður Ágústsson (1980) vann á Eskifirði í tengslum við aðalskipulagsgerð bæjarins. Ef ósamræmi var á milli byggingarára húsa í Eskju og fasteignamati voru ártöl í Eskju látin ráða.

Götukort með húsnúmerum var einungis til af litlum hluta Eskifjarðar og fór því hluti verksins í að vinna slíkt kort.

Til að samræma heimildir var farið í vettvangsferðir á Eskifjörð. Á Myndasafni Eskifjarðar er að finna töluverðan fjölda mynda af húsum sem nú eru horfin. Á Sjóminjasafni Austurlands er einstakt líkan af byggðinni við Eskifjörð á árunum 1923-1930, byggt á uppdrætti Helga Hermanns Eiríkssonar (1923). Til að fá botn í ýmsar glufur í heildarmynd verkefnisins var rætt við einstaklinga sem þekkja vel byggðasögu og staðhætti á Eskifirði. Það var einróma álit flestra sem ég hafði samband við á Eskifirði að Hilmar Bjarnason væri manna fróðastur um sögu húsa á Eskifirði og því vísuðu allir á hann. Hilmar reyndist mjög hjálplegur við verkefnið sem vart hefði orðið svipur hjá sjón án hans hjálpar. Einnig voru Ölver Guðnason og Geir Hólm mjög hjálplegir. Kann ég þessum heiðursmönnum bestu þakkir.

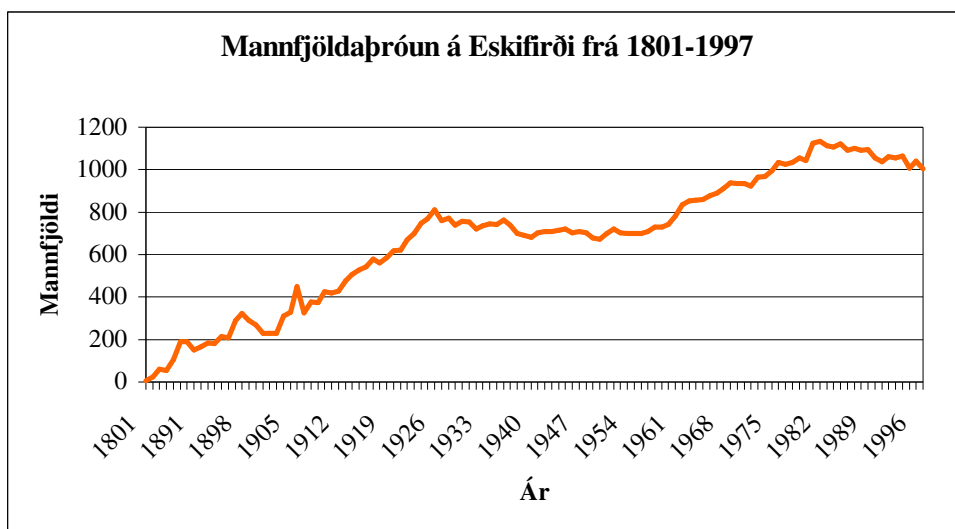
Verkefnið var unnið á vormánuðum ársins 2000. Niðurstöður eru birtar á tólf kortblöðum í breytilegum mælikvarða. Kortin eru þrenns konar. Í fyrsta lagi eru kort yfir hús á Eskifirði sem standa í dag með upplýsingum um byggingarár þeirra og nöfn. Í öðru lagi eru kort sem sýna staðsetningu húsa sem vitað er til að hafi staðið á Eskifirði en eru nú horfin. Á þeim kemur fram nafn húsa sem hafa horfið, hvenær húsin voru reist og hvenær þau hurfu. Í þriðja lagi eru kort sem sýna hlutverk bygginga sem standa á Eskifirði í dag, þ.e. hvort um er að ræða íbúðarhús, atvinnuhús eða kofa. Nánari skýringar með kortum er að finna á blöðum á undan hverjum kortaflokki.

3 ÁGRIP AF BYGGÐASÖGU ESKIFJARÐAR

Í dalnum inn af Eskifirði er býlið Eskifjörður, landnámsjörð Brynjólfs hins gamla. Heimildir hafa fundist um samfellda ábúð á Eskifirði frá því á fyrri hluta 16. aldar en ætla má að á jörðinni hafi verið búið samfelld frá landnámi. Með tíð og tíma fjölgaði býlum í dalnum, bæði sunnan og norðan megin, en einnig út með firðinum að norðanverðu þar sem nú er kaupstaðurinn Eskifjörður (Einar Bragi Sigurðsson, 1977).

Árið 1788 var einokunarverslun Dana afnumin á Íslandi og sex íslenskum höfnum veittur kaupstaðaréttur. Þeirra á meðal var Eskifjörður en þar hafði ekki verið verslunarhöfn áður (Páll Línadal, 1982).

Fyrsta verslunarhúsið í Eskifjarðarkaupstað, Norska hús var reist árið 1789 í landi Lambeyrar sem hafði verið hjáleiga frá Eskifirði a.m.k. frá því á 17. öld. Á Lambeyri voru árið 1786 skráðar 8 manneskjur og eru það hinir fyrstu íbúar Eskifjarðarkaupstaðar (Einar Bragi Sigurðsson, 1977). Árið 1816 var þar komið dálítið hverfi með 37 manns á alls átta heimilum (Ármann Halldórsson, 1976). En byggð festist ekki þar, heldur skaut rótum á milli Grjótár og Lambeyrarar þar sem Útkaupstaður byggðist upp frá árinu 1798 þegar Örum og Wulff hófu þar verslun með tilheyrandi húsabyggingum. Skömmu síðar eða árið 1802 hóf Kjartan Ísfjörð svo verslun í Framkaupstað (Einar Bragi Sigurðsson, 1986).

Mynd 1. Mannfjöldapróun á Eskifirði frá 1801 til 1997.

(Schuler, 1994; Hagstofa Íslands; Hörður Ágústsson, 1980)

Íbúum fjölgaði hægt á Eskifirði fram undir 1880 og var kjarni byggðarinnar húsabyrpingarnar á verslunarstöðunum í Út- og Framkaupstað með einstaka byggingum í jöðrum þeirra. Þegar síldveiðar Norðmanna hófust hér við land um 1879 með tilheyrandi þörf fyrir verkafólk fór að fjölga verulega á Eskifirði (sjá mynd 1). Samfara íbúafjölgun fór byggðin að breiða meira úr sér. Fram að þessu hafði byggðin staðið í stað. Fyrst óx hún þar sem nú er Kirkjustígur, svo út með firðinum þar sem nú er félagsmiðstöðin Knellan, við ósa Ljósár og við Hlíðarenda. Innan við Framkaupstað var einnig vöxtur en fremur gisin til að byrja með (Hörður Ágústsson, 1980). Samfara örum vexti þéttbýlisins var uppgangur í húsabyggingum, atvinnu-, félags- og menntamálum. Bakarí, bindindishús, fríkirkja, skóli, þjóðkirkja og sjúkrahús voru reist. Prentsmiðja og pósthús tóku til starfa og fyrsta vatnsaflsstöðin í almenningseign á Íslandi var reist á Eskifirði árið 1911 við Ytri Lambeyrará sem síðan ber nafnið Ljósá.

Allt sem fer upp kemur niður. Á kreppuárunum tók fyrir vöxtinn og íbúum á Eskifirði sem og annars staðar á Austfjörðum fækkaði. Smám saman lifnaði þó aftur yfir bænum og atvinnutækifærum fjölgaði á nýjan leik. Aftur varð síldin mikill happafengur fyrir Eskifjörð. Á

síldarárunum frá 1955 til 1970 varð mikill fjörkippur í atvinnulífinu á Eskifirði. Síldarbræðsla og síldarsöltunarstöðvar risu, bátar voru keyptir í plássíð og fjöldi húsa var reistur (Skipulagsstofa Austurlands, 1989). Íbúafjöldi náði hámarki á Eskifirði árið 1982 en síðan þá hefur íbúum á Eskifirði, líkt og annar staðar á landsbyggðinni fækkað (mynd 1, bls. 3).

4 ÓHENTUGT BÆJARSTÆÐI?

Víða er að finna heimildir um vangaveltur um hvort Eskifjörður geti talist hentugt bæjarstæði vegna ofanflóða. Þess verður fyrst vart árið 1857 í umræðum á þingi um hvort verslunarstaður á Austurlandi ætti að flytjast frá Eskifirði til Seyðisfjarðar. En þar vitnar Helgi G. Thordersen biskup í vísitasíuskýrslu sína frá 1850 þar sem segir um Eskifjörð:

„Þessi höndlunarstaður er sá ljótasti og hryllilegasti sem ég hef séð; hátt fjall með grjótskriðum liggur hér fram að sjó; höndlunarhúsin standa í þessum halla, svo auganu má virðast eins og við því sé búið á hverri stundu, að skriðurnar falli á þau. Húskofi sem aðeins lá nokkrum álnum (eða föðmum) ofar en höndlunarhúsin lagðist á þann hátt í eyði í fyrravetur og biðu við það 3 manns bana“ (Páll Línadal, 1982: bls. 349).

Húskofinn sem hér er getið um er Klofi sem fór í krapaflóði, svonefndu Klofahlaupi úr Grjótá árið 1849.

Í bænaskrá frá 1857 segir:

„...auðsætt hverjum þeim, sem þekkir til á Eskifirði, að þar verður ekki fjölgað húsum til muna fram yfir það, sem nú er, því reynslan hefur sýnt að þau verzlunarhús, sem þar eru, engan vegin standa á óhultum stað“ (Páll Línadal, 1982: bls. 349).

Í inngangslýsingu sem fylgdi með fyrsta uppdrætti fyrir Eskifjörð og var samþykktur árið 1930 segir m.a.:

„Bæjarstæðið á Eskifirði, eins og það er nú, er bæði þröngt og óhentug; brött undirlendislaus hlíð á mestum hluta, sundurskorin af fossandi fjallalækjum sem geta valdið snjóhlaupum á fleiri en einum stað“ (Páll Línadal, 1982: bls. 351).

Ennfremur segir þar :

„Þó má gera ráð fyrir að hyggilegt sé að byggja ekki á þeim svæðum, þar sem hætt er við hlaupum, sérstaklega innan Grjótár efst. Vér höfum ekki treyst okkur til að afmarka þessi hættulegu svæði og ætlumst til að bæjarstjórn skeri úr því, hvað ganga skuli úr af byggingarsvæðinu af þessari ástæðu“ (Páll Línadal, 1982: bls. 351).

Árið 1948 fór bygginganefnd Eskifjarðar fram á endurskoðun á skipulagi staðarins. Var gildandi skipulag þá talið: „...með öllu óhæft á stórum svæðum“ eftir hlaup sem komið höfðu þá nýlega niður bæjarlandið (Skipulagsstofa Austurlands, 1989: bls. 13).

5 HÚSALISTI

Í húsalistanum sem hér fer á eftir er hús skráð eru í landfræðilegri röð innan úr Eskifjarðardal (Kálknum) og út eftir kaupúninu til suðausturs að Svínaskálastekk. Skráð eru horfin hús og þau hús sem vitað er til að hafi orðið fyrir snjóflóði eða aurskriðu og eru þau stjörnumerkt. Listinn er þó ekki tæmandi fyrir þau hús sem flóð hafa lent á. Til dæmis fylltust víða kjallarar húsa af vatni í aur-og vatnsflóði 1940. Ekki er allra þeirra húsa getið í þessum lista.

Eskifjörður liggur í NNV. Þar sem talað er um inn þýðir það samkvæmt málvenju inn að fjarðarbotni en út þýðir út að fjarðarmynni.

Listinn er ekki tæmandi fyrir þau hús sem horfið hafa á Eskifirði, t.d. var mjög erfitt að afla upplýsinga um kofa sem stóðu með íbúðarhúsum fyrir á tímum. Sum húsinn sem ekki er vitað með vissu hvar stóðu eru ekki merkt á kortin yfir horfin hús.

Stundum má deila um hversu upprunaleg hús eru en það skiptir ekki meginmáli fyrir þessa skýrslu þar sem tilgangur hennar er að afla vitneskju um hversu lengi hús hafa staðið á ákveðnum stað óháð því hversu upprunalegt það er eða ekki. Ekki var lögð mikil vinna í að grafa upp upplýsingar um hús sem horfið hafa á á seinni hluta 20. aldar, enda ofanflóðasaga þess tíma nokkuð vel skráð. Minni heimildarmanna var látið nægja í þessu tilviki.

Horfin hús sem einhverjar upplýsingar fundust um eru á þessum lista þó að stundum séu upplýsingar heldur rýrar. Einhver sjóhúsanna sem sýnd eru á kortunum yfir horfin hús vantar þó á þennan lista, einnig vantar í þennan lista nokkra „skúra“, þ.e. útihús ýmis konar sem sýnd eru á uppdrættinum frá 1923 og kortunum yfir horfin hús.

VETURHÚS

Kort: 2.1.

Staðs.: Um 2 km inn af býlinu Eskifirði, rétt innan við Innri-Þverá.

Byggingarár: 1881.

Önnur nöfn: Vetrarhús.

Eigandi/ábúandi: Pétur Bjarnason, síðar Páll Þorláksson og síðast Páll Pálsson .

Örlög: Fór í eyði 1945. Allt timbur var strax hirt úr húsinu, þar á meðal þakið, þannig að eftir stóðu bara steinsteyptir útveggir. Þeir hrundu að mestu í veðurofsa ári síðar.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Ármann Halldórsson, 1976; Magnús Pálsson, munnl. uppl. 2000.

(***BORGIR**

Kort: 2.1.

Staðs.: Austasta býlið í Eskifjarðardal sunnanverðum, litlu innar en býlið Eskifjörður.

Byggingarár: 1828.

Önnur nöfn: Borg, Eskifjarðarborgir.

Eigandi/ábúandi: Jón Jónsson, síðar Guðmundur Árnason, síðar Tryggvi Hallgrímsson póstur.

Örlög: 1930 var búið að rífa bæjarhúsin og flytja burt af jörðinni.

Athugasemdir: Hjáleiga frá Eskifirði. Fór í eyði 1909-1914 þegar skriða féll á tún **B** um 1909 og skemmdi svo að ábúandinn fluttist að Baulhúsum í Hólmanesi. Eftir að **B** féll

endanlega úr ábúð 1926 var jörðin nytjuð fram til 1953 er aftur féll skriða úr Hólmatindi og eyðilagði tún. Í fasteignamati frá 1918 segir að á **B** sé skriðu- og snjóflóðahætt.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Ármann Halldórsson, 1976, Fasteignamat 1918; 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

***HESTHÚSIN**

Kort: 1.1.

Staðs.: Innan við býlið Eskifjörð.

Byggingarár: 1937.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Krapaflóð féll um 1988 á útstafn hússins en skemmdi ekkert.

Heimild: Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Fasteignamat 1999.

BAKKI

Kort: 2.1

Staðs.: Innan við býlið Eskifjörð.

Byggingarár: Fyrir 1734.

Eigandi/ábúandi: Böðvar Bjarnason.

Örlög: Fór í eyði á árunum 1754-1756.

Ekki er vitað hvenær húsið sjálft hvarf af sjónarsviðinu.

Athugasemdir: Ekki getið í manntalinu 1703. **B** var afbýli frá Eskifirði.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986.

VATNSMYLLA VIÐ ESKIFJÖRÐ

Kort: 2.1.

Staðs.: Ofan við Hólinn beint upp af býlinu Eskifirði.

Eigandi/ábúandi: Mylla frá býlinu Eskifirði.

Örlög: Óþekkt.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

EYJÓLFSBLETTUR

Kort: 2.2.

Staðs.: Ofan við spennistöð Rarik.

Byggingarár: 1898.

Eigandi/ábúandi: Eyjólfur Pétursson (líka sagður ábúandi í Eskifirði frá 1898-1916).

Örlög: Ekki vitað, en Eyjólfur Pétursson bjó þarna a.m.k. 1905. Bergþóra Pálsdóttir er fædd 1918 og uppalin í Veturhúsum. Hún man bara eftir grasi vöxnum tóftum á þessum stað. Hilmar Bjarnason fæddur 1916 man ekki eftir **E** að öðru leyti en því að hann þekkir staðsetninguna.

Athugasemdir: Smábýli.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Ármann Halldórsson, 1976; Bergþóra Pálsdóttir, munnlegar upplýsingar, 2000; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

GIL

Kort: 2.2

Staðs.: Í Bleiksárgili.

Byggingarár: Fyrir 1878.

Eigandi/ábúandi: Friðrik Þorleifsson bjó þar á árunum 1878-1880.

Örlög: Óþekkt.

Athugasemdir: Líklega búið stutt í **G**. Þess er hvorki getið í sóknarmannatali fyrir né eftir 1878-1880.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971

FJÁRHÚS VIÐ BLEIKSÁ

Kort: 2.2.

Staðs.: Utan við Bleiksá, inn af götunni Fögruhlíð.

Byggingarár: Um 1910.

Eigandi/ábúandi: Gunnar Gunnarsson.

Örlög: Fjarlæggt um 1960.

Heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar 2000.

BLEIKSÁ

Kort: 2.2.

Staðs.: Utan við Bleiksá á þeim slóðum þar sem nú er skrúðgarður Eskfirðinga.

Byggingarár: Fyrir 1820.

Eigandi/ábúandi: Magnús Eiríksson. (1820).

Síðastur bjó þar Jón Þorleifsson

Örlög: Óþekkt en síðasti húseigandinn (Jón Þorleifsson) skráður 1889. **B** hefur líklega staðið fram yfir 1930.

Athugasemdir: **B** er ekki nefnd í fasteignamati 1918 en í fasteignamati 1930 er **B** nefnd tekið fram að ekki hafi verið búið þar síðustu árin.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1918; 1930.

GUÐNAHÚS

Kort: Ekki sýnt á korti.

Staðs.: Engin veit nákvæmlega hvar **G** stóð en það var við Bleiksá.

Byggingarár: Um 1879.

Önnur nöfn: Gytteborg.

Eigandi/ábúandi: Guðni Vigfússon.

Örlög: Flutt í kaupúnið 1886 og heitir nú Finnshús og stendur við Túngötu 10.

Athugasemdir: Húsið keyptu bræðurnir Guðni og Finnur af frú Gyðu Thorlacius sem lét reisa þetta hús eftir dauða mannsins síns. Kennt við Guðna Þorleifsson kaupmann, en Finnshús kennt við Finn bróður hans.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Geir Hólm, munnlegar upplýsingar 2000.

HAUKABERG

Kort: 2.2.

Staðs.: Strandgata 1.

Byggingarár: 1938.

Eigandi/ábúandi:

Örlög: Veggjatíla komst í húsið, það var rifið um 1985.

Heimild: Fasteignamat 1970; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar 2000.

SÓLVANGUR

Kort: 2.2.

Staðs.: Ofan við Strandgötu 1B.

Byggingarár: 1925.

Eigandi/ábúandi: Gunnar Júlíusson.

Örlög: Fjarlæggt um 1965.

Heimild: Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar 2000.

MELUR (GAMLI)

Kort: 2.2.

Staðs.: Stóð innstur húsa í þorpinu, rétt innan og ofan Strandgötu 7B.

Byggingarár: Fyrir 1865.

Eigandi/ábúandi: Árið 1865 bjó Jónas Sigurðsson í Mel sem líklega er sá Melur sem hér er nefndur. Síðastur bjó Þorvaldur Jónsson á Mel.

Örlög: Stóð um fárra ára bil upp úr aldamótum.

Athugasemdir: Tórnthús úr torfi og grjóti

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

FAGRAHLÍÐ (GAMLA)

Kort: 2.2.

Staðs.: Utan og ofan við þar sem nú er Strandgata 7B.

Byggingarár: Fyrir 1882.

Eigandi/ábúandi: Um aldamótin 1900 bjó þar Erlín Jónsdóttir.

Örlög: Hverfur úr sóknarmannatali 1899

Athugasemdir: Tórnthús úr torfi og grjóti.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

UPPSALIR (EFRI)

Kort: 2.3.

Staðs.: Beint upp af Strandgötu 27. U.þ.b. þar sem nú er Strandgata 55.

Byggingarár: 1889.

Eigandi/ábúandi: Hávarður Eiríksson, Gestur Guðmundsson.

Örlög: Horfið nokkru fyrir 1970.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930;1970.

BLÓMSTURVELLIR

Kort: 2.3.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Strandg. 29A.

Byggingarár: 1881.

Eigandi/ábúandi: Oddur Eiríksson, Kristján Jónsson.

Örlög: Rifið í júní 1968.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Fasteignamat, 1930; 1970, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÍSHÚSIÐ Í FRAMKAUPSTAÐ

Kort: 2.3.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Strandgata 29.

Byggingarár: U.þ.b.1900.

Eigandi/ábúandi: Friðgeir Hallgrímsson.

Örlög: Farið um 1950.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SNÆFELL

Kort: 2.3.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 31, Heilsugæslustöðin.

Byggingarár: Um 1958.

Eigandi/ábúandi: Eskifjarðarkaupst.

Örlög: Rifið um 1980.

heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

FRAMKAUPSTAÐUR (FYRRI)

Kort: 2.3. Svæðið þar sem þau hús stóðu sem hér eru talin upp er afmarkað með hring.

Afstaða og staðsetning húsa er ekki sýnd, fyrir utan vatns-og vindmyllu sem stóðu

örlítið utan við húsapýrpinguna í **F**

Staðs.: Á tungunni innan við Grjótá, á svæðinu þar sem nú er Strandgata 33A.

Byggingarár: Fyrstu húsin voru risin 1805, líklega um 1802-1804.

Eigandi/ábúandi: Kjartan Ísfjörð.

Örlög: Öll (flest) hús í Framkaupstað voru flutt á Vestdalseyri árið 1851.

Athugasemdir: Árið 1805 eru nefnd í **F** íbúðarhús/pakkhús og vatnsmylla. Árið 1806 er reist eitt timburhús í viðbót og var þá **F** fullbyggður um skeið. 1823-1836 voru stórt pakkhús, ný mörbúð, vatnsmylla við Grjótá, enn stærra pakkhús, lifrabræðsla, fjós, hlaða, vindmylla og íbúðarhús reist. Um 1845 voru reist tvö ný stórhýsi í **F** íbúðarhús og kornpakkhús. Í úttekt í **F** frá 1845 voru eftirfarandi hús í **F**: Íbúðarhús/krambúð, nýsmíðað kornpakkhús, Assistentshús, sláturhús og mörbúð, tveir sambyggðir hjallar, nýsmíðaður hjallur, lýsishús með viðbyggðum skúr, hlaða og fjós, lítil vatnsmylla, hesthús, Beykisbúð/íbúð, vindmylla, brunnhús og kamar.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986.

***FJÓS, HLADA OG HJALLUR
FRÍÐGEIRS HALLGRÍMSSONAR**

Kort: 2.3

Staðs.: Var beint ofan við Strandgötu 33A, náði aðeins inn fyrir innstafn hússins.

Byggingarár: Um 1872.

Eigandi/ábúandi: Friðgeir Hallgrímsson kaupmaður.

Örlög: Eyðilagðist í snjóflóði (krapaflóði) árið 1919.

Athugasemdir: Snjóflóð jafnaði við jörðu hlöðu, hjall og steinhlaðið fjós í

Framkaupstað og drap kýr, kálf og kindur.

Heimild: Ólafur Jónsson o.fl., 1992; Jón Gunnar Egilsson, 1990; Fasteignamat 1930, Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

FJÓS OG HLADA

Kort: 2.3.

Staðs.: Ofan við Strandgötu 33A.

Byggingarár: 1920.

Örlög: Fjarlæggt um 1945.

Athugasemdir: Stóð á svipuðum og fjósið sem fór í snjóflóðinu 1919.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SJÓHÚS (A) Í FRAMKAUPSTAÐ

Kort: 2.3.

Staðs.: Við innstafn Salthússins, Strandgötu 28.

Byggingarár: Eftir aldamótin 1900.

Örlög: Fjarlæggt fyrir 1945

Athugasemdir: Ónefnt sjóhús í Framkaupstað, talið með Dahlhúsi og Salthúsi getið í FM 1930.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Rafmagnseftirlit ríkisins, 1945.

SJÓHÚS (B) Í FRAMKAUPSTAÐ

Kort: 2.3.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 30B.

Byggingarár: 1923.

Önnur nöfn: Langasjóhús, Bryggjuhús.

Eigandi/ábúandi: Friðgeir Hallgrímsson.

Örlög: Fjarlæggt fyrir 1945.

Athugasemdir: Um tíma voru sýnd leikrit í þessu húsi.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1983; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason,

munlegar upplýsingar, 2000, Rafmagnseftirlit ríkisins, 1945.

HESJUSJÓHÚS

Kort: 2.3.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er útendi Strandgötu 30B. Út og niður af Dalhshúsi.

Byggingarár: Eftir aldamótin 1900.

Örlög: Fjarlæggt fyrir 1945.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Rafmagnseftirlit ríkisins, 1945.

*DRÁTTARBRAUTIN

Kort: 2.3.

Staðs.: Á milli Strandgötu 30A og 32.

Byggingarár: Reis um 1930.

Örlög: Starfrækt fram yfir 1955, líklega rifin skömmu síðar.

Athugasemdir: Í aurflóðinu 6.-7. ágúst 1946 urðu skemmdir á dráttarbrautinni.

Heimild: Jón Gunnar Egilsson, 1990; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

NÓTASTOFAN - AÐALBÓL

Kort: 2.3.

Staðs.: Rétt innan við Vélaverkstæðið, Strandgötu 32.

Byggingarár: 1885.

Eigandi/ábúandi: Árni Hinriksson, síðar Hinrik Árnason.

Örlög: Rifið allnokkru fyrir 1970.

Athugasemdir: Var fyrst notuð sem nótaviðgerðarstöð, síðar til íbúðar og þá kallað Aðalból.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Kristján V. Kristjánsson, 1994.

BERGÞÓRUSJÓHÚS

Kort: 1.3.

Staðs.: Strandgata 32.

Byggingarár: Um 1900.

Örlög: Farið um 1935.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

*VERKSTÆÐI ESKIFJARÐAR

Kort: 1.3.

Staðs.: Strandgata 32.

Byggingarár: 1921.

Önnur nöfn: Vélaverkstæði Eskifjarðar

Eigandi/ábúandi: Verkstæði Eskifjarðar ehf.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Í vatnavöxtum 6.-7. ágúst 1946 hljóp Grjótáin og náði að grafa undan húsinu. Við það féll austurgafllinn úr húsinu. Síðan þá hefur verið byggt utan og innan við umræddan gafl.

Heimild: Jón Gunnar Egilsson, 1990; Fasteignamat 1999.

***VATNSMYLLA Í FRAMK.STAÐ (ELDRI)**

Kort: Ekki sýnd á korti.

Staðs.: Ekki þekkt en hugsanlega á svipuðum slóðum og vatnsmylla sem reist var í Framkaupstað 1827 (Sjá Vatnsmyllu í Framk.stað Yngri og Kort 2.3).

Byggingarár: Um 1805.

Eigandi/ábúandi: Kjartan Ísfjörð.

Örlög: Eyðilagðist í stórhlaupi nokkrum árum eftir 1805.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986.

VATNSMYLLA Í FRAMK.STAÐ (YNGRI)

Kort: 2.3.

Staðs.: Rétt utan við þar sem nú Strandgata 37, rétt innan við bakka Grjótár.

Byggingarár: 1827.

Eigandi/ábúandi: Kjartan Ísfjörð.

Örlög: Rifin niður og flutt til Seyðisfjarðar ásamt öðrum húsum í F 1851.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Hörður Ágústsson, 1980.

EINARS SNIKKARA HÚS

Kort: 2.3.

Staðs.: Beint niður af Bleiksárhlíð 58, rétt innan og neðan við Tungustíg 4. Stóð við Tungustíg 4B.

Byggingarár: 1891.

Eigandi/ábúandi: Einar snikkari (M.) Einarsson.

Örlög: Brennt vegna berkla fyrir 1923.

Athugasemdir: Einar snikkari Einarsson reisti íbúðarhúsið.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Fasteignamat, 1930; 1970, Kristján V. Kristjánsson 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

VERKSTÆÐI EINARS SNIKKARA

Kort: 2.3.

Staðs.: Niður af þar sem nú er Tungustígur 4.

Byggingarár: 1911.

Eigandi/ábúandi: Einar snikkari (M.) Einarsson.

Örlög: Fjarlæggt um 1947.

Athugasemdir: Verkstæði.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat, 1970, Kristján V. Kristjánsson; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÁRBAKKI

Kort: 2.3.

Staðs.: Útendinn á Jensenshúsi, Tungustíg 3A.

Byggingarár: 1890.

Eigandi/ábúandi: Jens P. Jensen.

Örlög: Rifið 1992.

Athugasemdir: Um tíma var veitingasala í húsinu.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat, 1970, Kristján V. Kristjánsson; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

VINDMYLLA Í FRAMKAUPSTAÐ

Kort: 2.3.

Staðs.: Þar sem nú er Bleiksárhlíð 58.

Byggingarár: 1831.

Eigandi/ábúandi: Kjartan Ísfjörð.

Örlög: Rifin og flutt á Seyðisfjörð ásamt öðrum húsum í F 1851.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar 2000; Hörður Ágústsson, 1980.

SNÆHVAMMUR (YNGRI)

Kort: 2.3.

Staðs.: Bleiksárhlíð 67A.

Byggingarár: 1930.

Eigandi/ábúandi: Halldór Guðnason.

Örlög: Fjarlæggt 1996.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat, 1970, Kristján V. Kristjánsson; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

LANGHOLT

Kort: 2.3.

Staðs.: Bleiksárhlið 67C, þar sem nú er Bleiksárhlið 69.

Byggingarár: 1920.

Örlög: Rifið eftir 1970.

Heimild: Fasteignamat 1930; 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

TUNGA

Kort: 2.3.

Staðs.: Beint niður af Bleiksárhlið 69.

Byggingarár: 1898.

Önnur nöfn: Guðfinnshús.

Eigandi/ábúandi: Guðfinnur Jónsson.

Örlög: Rifið eftir 1970.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar; Kristján V. Kristjánsson, 1994.

*KLOFI

Kort: 2.4.

Staðs.: Upp í brekkunni á milli Lambeyrarár og Grjótár, nær Grjótá.

Byggingarár: Um 1816.

Eigandi/ábúandi: Magnús Eiríksson.

Örlög: Eyðilagðist í krapaflóði, svokölluðu Klofahlaupi árið 1849. Þrír menn fórust.

Athugasemdir: Úr torfi og grjóti.

Heimild: Ármann Halldórsson, 1976; Einar Bragi Sigurðsson 1971; 1986; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

BAKKASTÍGUR 3

Kort: 2.4.

Staðs.: Við Bakkastíg 3.

Byggingarár: Um 1960.

Eigandi/ábúandi: Rúnar Halldórsson.

Örlög: Rifið 1996.

Heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

STÓRHOLT (GAMLA)

Kort: 2.4.

Staðs.: Fossgata 5.

Byggingarár: Um 1900.

Önnur nöfn: (Músálækur).

Örlög: Nýtt Stórholt reist á sama stað 1956.

Heimild: Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SNÆHVAMMUR (ELDRI)

Kort: 2.4.

Staðs.: Ofan Fossgötu 9.

Byggingarár: 1877.

Örlög: Húsið Brekkuborg (sjá húsið Mörk neðar á þessari blaðsíðu) var reist litlu neðar í þorpinu árið 1890 úr ræflinum af húsinu sem stóð í Snæhvammi.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930 .

MELBÆR (GAMLI)

Kort: 2.4.

Staðs.: U.þ.b þar sem nú er Fossgata 9.

Byggingarár: 1884.

Eigandi/ábúandi: Guðmundur Stefánss.

Örlög: Rifið um 1965.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

MELSTAÐUR I

Kort: 2.4.

Staðs.: Bakkastígur 9C.

Byggingarár: Um 1883.

Eigandi/ábúandi: Eyjólfur Guðmundsson.

Örlög: Rifið 1969.

Athugasemdir: Tómtús úr timbri.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Fasteignamat 1930; 1930; Kristján V. Kristjánsson, 1994.

GILSBAKKI

Kort: 2.4.

Staðs.: Bakkastígur 17A.

Byggingarár: 1908.

Önnur nöfn: Þórarinshús.

Eigandi/ábúandi: Þórarinn Jónsson.

Örlög: Rifið um 1965.

Heimild: Kristján V. Kristjánsson 1994; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

MÖRK

Kort: 2.4.

Staðs.: Túngata 14.

Byggingarár: 1890.

Önnur nöfn: Miðhús, Brekkuborg, Hólmfríðarhús.

Eigandi/ábúandi: Þorsteinn Sæbjörnsson.

Örlög: Rifið eftir 1970.

Athugasemdir: Brekkuborg var reist úr „ræflinum af húsinu sem stóð í Snæhvammi“.

Síðar var Brekkuborg endurbætt og hlaut nafnið Mörk.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat, 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

EINARSHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Þar sem nú er Kirkjustígur 8.

Byggingarár: 1890.

Eigandi/ábúandi: Einar Jónsson.

Örlög: Horfið um 1955.

Athugasemdir: Nýja húsið við Kirkjustíg 8 reist 1955.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971;1986.

*OLÍUHÚSIÐ

Kort: 1.3.

Staðs.: Strandgata 36.

Byggingarár: 1903.

Önnur nöfn: Shell húsið.

Eigandi/ábúandi: Skeljungur hf.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Í flóði sem kom 29. júní 1940 grófust skurðir sitt hvoru megin við húsið, en það sakaði ekki.

Heimild: Jón Gunnar Egilsson, 1990.

ÚTKAUPSTAÐUR

Kort: 2.4. Á kortinu eru ekki sýnd öll þau hús sem nefnd eru í textanum hér á eftir. Svæðið er afmarkað með hring á korti.

Staðs.: Á tungunni utan við Grjótá.

Byggingarár: Hús hafa staðið sleitulaust í Ú frá því fyrstu húsin, kaupmannshús, krambúð, sláturhús og mörbúð voru reist þar árið 1798. Sú skipan húsa hélst óbreytt lengi.

Önnur nöfn: Andratún, Hinar sameinuðu íslensku verzlarnir.

Eigandi/ábúandi: Örum og Wulff, C.D. Tuliníus, T. Tuliníus.

Örlög: Tvö hús í Ú brunnu í okt. 1815 og eitt var rifið 1823. Vatnsmyllan í Ú var rifin árið 1903. Gamla Búð og íshúsið (áður pakkhús) sem nú er horfið inn í Verkstæði H.E, Útkaupstaðarbraut 1, eru einu húsin sem standa eftir af húsunum í Ú. Húsin/kofarnir sem stóðu umhverfis Útkaupstaðarhúsið hurfu einhvern tíma á tímabilinu 1946-1960. Árið 1946 var frystihúsið reist og árið 1960 var reist hús þar sem nú er Verkstæði H.E. þar sem flest húsin stóðu.

Athugasemdir: 1816 var reist nýtt sláturhús og ný krambúð. Árið 1823 voru reist tvö ný timburhús í Ú, pakkhús og mörbúð og gamla mörbúðin rifin. Árið 1833 var reist pakkhús sem stóð fram yfir miðja þessa öld. Þá voru húsin í Ú orðin alls fimm. Í Ú stóðu árið 1880 tíu byggingar: vatnsmylla, íbúðarhús, krambúð (Gamla búð), mörbúð, hesthús, pakkhús, fjós, bakarí, önnur mörbúð og salthús, öll úr timbri. Árið 1923 stóðu íbúðarhúsið (Útkaupstaðarhús), Gamla búð, mörbúð, pakkhús, hesthús og fjósið frá 1880 ennþá. Við hafði bæst hlaða sem var sambyggð fjósinu, Nýja búð og Salt- og kolageymsluhúsið sem stóð þar sem salthúsið stóð 1880. Gamla bakaríð, vatnsmyllan, önnur mörbúðin og salthúsið voru horfin. **Heimild:** Einar Bragi Sigurðsson, 1971;1986; Hörður Ágústsson, 1980.

SALT- OG KOLAGEYMSLUHÚS Í ÚTKAUPSTAÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: U.þ.b þar sem nú er Strandag. 38.

Byggingarár: Eftir aldamótin 1900.

Örlög: Var fjarlægð 1966.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

NÝJA BÚÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Strandg. 38.

Byggingarár: 1903.

Önnur nöfn.: Tuliníusarbúð, Sameinaða.

Eigandi/ábúandi: Tuliníus og seinna hinar sameinuðu íslensku verslanir.

Örlög: Rifið um 1968.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÚTKAUPSTAÐARHÚSIÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 39.

Byggingarár: U.þ.b. 1816, sagt um 100 ára í fasteignamati 1918.

Önnur nöfn: Íbúðarhúsið í Útkaupstað

Eigandi/ábúandi: Örum og Wulff, C.D.

Tuliníus, Hinar sameinuðu íslensku verslanir (T.E. Tuliníus).

Örlög: Rifið 1984.

Athugasemdir: Viðbygging við húsið, reist 1880 var nefnd Skúrinn.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Geir Hólm, 1988; Fasteignamat 1918.

ARNGRÍMSHÚS

Kort: 2.4.

Staðs: U.þ.b þar sem nú er útendi hússins við Útkaupstaðarbraut 1.

Byggingarár: 1890.

Örlög: Rifið um 1965.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar 2000.

TUGTHÚSIÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: Ofan við Strandgötu 43.

Byggingarár: 1874.

Önnur nöfn: Fangahúsið.

Örlög: Rifið 1942.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986.

ÍSAKSHÚS

Kort: 2.4 – merkt „Gamli Baukur“.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Strandgata 43. Hugsanlega sama hús og Gamli Baukur. Sjá Gamla Bauk.

Byggingarár: 1832.

Eigandi/ábúandi: Ísak Árnason snikkari

Örlög: Ísakshús síðast nefnt 1852. Varð sennilega hluti af Gamla Bauk.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986.

GAMLI BAUKUR

Kort: 2.4.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 43.

Byggingarár: Fyrir 1854. Hugsanlega 1832 – sjá Ísakshús.

Önnur nöfn: Baukur, Assistentshúsið, Hús Liljendahls, Sýslumannshúsið, Skuldarprentsmiðja, Prentsmiðja, Ísakshús. Sjá Ísakshús.

Örlög: Rifið um 1957.

Athugasemdir: Húsið er sýnt á sjókorti frá 1854 og talað er um það sem mjög gamalt hús 1879. Byggt var við húsið 1865 og eftir 1878 hét efri hluti hússins sýslumannshús en neðri hlutinn Skuldarprentsmiðja eða Prentsmiðja. Stóð enn 1924.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; 1970; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

SÍMONARHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Var við Kirkjustíg 6, rétt utan og ofan við Kirkjustíg 4, beint niður af Kirkjustíg 8.

Byggingarár: 1890.

Eigandi/ábúandi: Símon Jónsson.

Örlög: Rifið um 1996.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1970; Kristján V Kristjánsson, 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000

GARÐHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Þar sem nú er Kirkjustígur 4.

Byggingarár: 1880.

Önnur nöfn: Garðshorn, Sandshús, Garðshús.

Eigandi/ábúandi: í G bjuggu Jón Pálsson bóndi í Eskifirði og Sesselja Jónsdóttir ljósmóðir.

Örlög: Nýtt hús reist árið 1963 þar sem G stóð.

Athugasemdir: G var lítil bær, í fyrstu byggður upp úr gamalli hlöðu.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Fasteignamat 1918.

GÓÐTEMPLARAHÚSIÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: Fyrst stóð það u.þ.b. þar sem nú er Kirkjustígur 2 en var svo flutt þar sem nú er Strandgata 45.

Byggingarár: 1897.

Önnur nöfn: Hótel Eskifjörð.

Örlög: Hluti hússins flutt 1907 af Antoni Jakobssyni og endurreist við innstafinn á Antonshúsi - Sjá Antonshús.

Athugasemdir: Þar voru sýndar kvikmyndasýningar upp úr 1920.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986.

GÍSLAHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Í nágrenni við pakkhús Örum og Wulffs. Ofar en Pálshús.

Byggingarár: um 1848.

Eigandi/ábúandi: Gísli Jónsson járnsmiður.

Örlög: Gíslahús stendur 1879 en er þá talið fremur „fornfálegt“. Líklega farið skömmu síðar.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, 1986.

PÁLSHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Líklega á svipuðum slóðum og Gamli-Skóli, rétt innan og neðan við Strandgötu 43.

Byggingarár: 1834.

Eigandi/ábúandi: Páll Ísfeld snikkari

Örlög: Síðast nefnt 1843. Hugsanlegt að það hafi að hluta verið uppistaða í barnaskólahúsinu sem reis fyrir 1876. Sjá Gamla Skóla.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hörður Ágústsson, 1980.

HÚS GUÐNÝJAR JÓNSDÓTTUR Í HVAMMI

Staðs.: Sjá Gamla Skóla.

Byggingarár: 1867.

Eigandi/ábúandi: Guðný Jónsdóttir í Hvammi.

Örlög: Hugsanlegt að það hafi að hluta verið uppistaða í barnaskólahúsinu sem reis fyrir 1876.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

GAMLI SKÓLI

Kort: 2.4.

Staðs.: Rétt neðan og innan við þar sem nú stendur Strandgata 43.

Byggingarár: Risið 1876 en líklega töluvert fyrir (sjá Pálshús). Í skjölum frá árinu 1879 er húsið talið fremur „fornfálegt“.

Önnur nöfn: Skólahúsið, Kvinnaskólinn, Svartiskóli, Barnaskólinn.

Eigandi/ábúandi: Guðný Jónsdóttir, síðar Carl D. Tulíníus, síðar Guðrún S. Arnesen.

Örlög: Var rífið upp úr 1930.

Athugasemdir: Upphaflega gert úr tveimur húsum, hugsanlega úr húsi reistu 1867 sem Guðný Jónsdóttir og maður hennar Jóhannes Jakobsson veitingamaður í Hvammi reisti. Ytri endinn gæti hugsanlega verið Pálshús frá 1834-1843.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

ANTONSHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Strandg. 45.

Byggingarár: Reist á árunum 1895-1897.

Eigandi/ábúandi: Guðmundur Jóhannesson kaupmaður, síðar Krístrún Gísladóttir kona Friðgeirs Hallgrímssonar.

Örlög: Rífið um 1975.

Athugasemdir: Þar voru kvikmyndasýningar upp úr 1920.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971;1986; Fasteignamat 1918; 1970.

HINRIKSHÚS

Kort: 2.4.

Staðs.: Rétt neðan við þar sem nú er Standgata 44.

Byggingarár: 1905.

Önnur nöfn: Nótastofa.

Eigandi/ábúandi: Hinrik Hallgrímsson.

Örlög: Fjarlæggt um 1970.

Athugasemdir: Fyrst nótastofa en svo lengi notað til íbúðar og þá staðsett skv. korti 2.4. Síðast flutt niður nær sjónum á svipuðum slóðum og það stóð og notað í síldarsöltun.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

AFGREIÐSLUHÚS GUÐMUNDAR JÓHANNESSONAR

Kort: 2.4

Staðs.: U.þ.b. á milli Strandg. 42 og 46C.

Byggingarár: Um 1922.

Eigandi/ábúandi: Guðmundur Jóhannesson kaupmaður.

Örlög: Rífið um 1985.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1970; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000, Hörður Ágústsson, 1980.

OLÍUSKÚR

Kort: 2.4.

Staðs.: Utan og neðan við Strandgötu 46C.

Byggingarár: Um 1920.

Örlög: Rífið um 1980.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÞÓRUNNARHÚS

Kort: Ekki sýnt á korti.

Staðs.: Á milli Lambeyrar og Útkaupstaðar. Engin veit með vissu hvar húsið stóð.

Byggingarár: Um 1811.

Eigandi/ábúandi: Kolbeinn Jónsson og Þórunn Jónsdóttir frá Fáskrúðsfirði.

Örlög: Horfið 1836.

Athugasemdir: Úr torfi og grjóti. Getið í manntali 1816.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

BRÁÐRÆÐI

Kort: Ekki sýnt á korti.

Staðs.: Á milli Lambeyrar og Útkaupstaðar. Á sömu slóðum og Þórunnarhús (Sjá Þórunnarshús). Engin veit með vissu hvar húsið stóð.

Byggingarár: Um eða skömmu fyrir 1810.

Eigandi/ábúandi: Sveinn Árnason vinnumaður í Framkaupstað.

Örlög: Horfið 1836.

Athugasemdir: Getið í manntali 1816.

Úr torfi og grjóti.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

URÐ / BEIKIRSHÚS

Kort: Ekki sýnt á korti.

Staðs.: Ekki þekkt, en líklega á Grjótártungu.

Byggingarár: Fyrir 1831.

Eigandi/ábúandi: Sigurður Ólafsson beykir.

Athugasemdir: Um tíma kennt við Ásmund Ísfeld beyki.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

BINDINDISHÚSIÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: Upphaflega reist utan við Lambeyrará. U.þ.b. þar sem nú er Strandgata 48.

Byggingarár: 1896.

Eigandi/ábúandi: Bindindismenn á Eskif.

Örlög: Rifið um 1903 og endurreist sem Nýja búð í Útkaupstað.

Athugasemdir: Samkomuhús.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

VERKALÝÐSHÚSIÐ

Kort: 2.4.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 58.

Byggingarár: 1934.

Önnur nöfn: Kommúnistahúsið.

Eigandi/ábúandi:

Örlög: Rifið 1954.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1983; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

*LAMBeyRI (YNGRI, INNRI)

Kort: 2.4.

Staðs.: Á síðari tímum stóð hús með nafninu L rétt utan við Lambeyrará, spölkorn ofan við núverandi útibú Landsbanka Íslands.

Byggingarár: 1875.

Önnur nöfn: Sýslumannsetur, Sýslumannshúsið, Landsbankahúsið.

Eigandi/ábúandi: Gytta Thorlacius, ekkja Bjarna Thorlacius lét reisa það

Örlög: Rifið 1969 þegar nýtt aðsetur Landsbankans var reist.

Athugasemdir: Krapaflóð féll á húsið 1904 og fylli kjallara þess og eyðilagði mikið af matvælum. Þá flæddi mikið vatn inn í kjallara hússins í flóðunum 1940.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986; Jón Gunnar Egilsson, 1990.

HÁTÚN

Kort: 2.5.

Staðs.: Botnabraut 1, ofan og örlítið utan við Lambeyrarbraut 1.

Byggingarár: Hús með þessu nafni hefur staðið á þessum stað frá 1886: Nýtt hús var reist þar árið 1904.

Eigandi/ábúandi: Þórunn Þórólfsdóttir.

Örlög: Rifið um 1980.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930;1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000, Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

*GAMLA ELLIHEIMILIÐ

Kort: 1.4.

Staðs.: Botnabraut 3.

Byggingarár: 1958.

Eigandi/ábúandi: Verkamannafélagið Árvakur, Alþýðusamband Austurlands.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Árið 1981 hljóp Lambeyrará og flæddi leir og grjót um gamla elliheimilið. Flytja varð alla vistmenn þaðan en tjón varð ekki mikið.

Heimild: Fasteignamat 1999; Jón Gunnar Egilsson, 1990, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SÓLHÓLL

Kort: 2.5.

Staðs.: Botnabraut 5, rétt innan og ofan við þar sem nú er Hátún 3.

Byggingarár: 1946.

Eigandi/ábúandi: Gunnar Ólafsson.

Örlög: Rifið eftir 1970.

Heimild: Fasteignamat 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994.

SIGGAHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Ofan við Helgafell 9, alveg upp við Norðfjarðarveg.

Byggingarár: 1946.

Örlög: Fjarlæggt um 1965.

Heimild: Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

LAMBEYRI (YTRI, ELDR)

Staðs.: Fyrsta húsið með nafninu **L** mun hafa staðið á hól þar sem nú er íþróttahús og grunnskóli.

Byggingarár: Hús með nafninu **L** hefur verið til a.m.k. frá því á miðri 17. öld.

Eigandi/ábúandi: Einar Ólafsson, Skúli Marteinnsson, Þorsteinn ríki Þorsteinsson, Didrik Árnason.

Örlög: Óþekkt en stóð árið 1814. Ný Lambeyri var reist innar í þorpinu árið 1875 (Sjá Lambeyri yngri).

Athugasemdir: Hjáleiga frá Eskifirði Getið í Stríðshjálparreikningi frá árinu 1681.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1977; Hörður Ágústsson, 1980.

LAMBEYRARKAUPSTAÐUR

Kort: 2.5.

Staðs.: Á þeim slóðum þar sem nú er grunnskóli og íþróttahús.

Byggingarár: Fyrsta húsið sem reist var í nýstofnuðum Eskifjarðarkaupstað var í **L** 1789 (sjá Norska húsið). 2-4 árum síðar var krambúð og sláturhús reist í **L**.

Eigandi/ábúandi: George Wallace og síðar Andreas Kyhn.

Örlög: Húsin þrjú sem reist voru í **L** voru öll horfin 1816. Sláturhúsið var flutt burt frá Eskifirði 1814 og Norska húsið var flutt burt um 1816. Krambúðin var tekin ofan og endurreist sem pakkhús í Útkaupstað árið 1815.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1986.

NORSKA HÚSIÐ

Kort: 2.5.

Staðs.: Á þeim slóðum þar sem nú er Strandgata 55.

Byggingarár: 1789.

Eigandi/ábúandi: George Wallace.

Örlög: Var rifið um 1816 og flutt frá Eskifirði.

Athugasemdir: Fyrsta húsið sem var reist í nýjum kaupstað við Eskifjörð. Var verslunarhús úr timbri.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1977; 1986; Hörður Ágústsson, 1980.

***GRUNNSKÓLINN**

Kort: 1.4.

Staðs.: Lambeyrarbraut 14.

Byggingarár: Lokið við að reisa hann 1984.

Eigandi/ábúandi: Eskifjarðarkaupstaður.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Vatn fór í kjallara í nýbyggingu skólans í aurflóði þann 25. september 1981.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Hörður Ágústsson, 1980.

SÆMUNDARHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Innan og ofan við gamla spítalann.

Byggingarár: 1890.

Örlög: Rifið 1904 og endurreist í Hátúni.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

SKÁLHOLT

Kort: 2.5.

Staðs.: Þar sem nú er Hólsvegur 2.

Byggingarár: 1921.

Örlög: Nýtt hús reist á sama stað 1958.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

GRUND (NEÐRI)

Kort: 2.5.

Staðs.: Stóð við Lameyrarbraut 18, rétt ofan við Baldurshaga.

Byggingarár: 1884.

Eigandi/ábúandi: 1930 Hallgrímur Guðnason, síðar Guðmundur Jónsson.

Örlög: Brann eftir 1950.

Athugasemdir: Tómhús - timburhús

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Fasteignamat 1970; 1930; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

EYRI

Kort: 2.5.

Staðs.: Strandgata 57.

Byggingarár: 1920.

Eigandi/ábúandi: Óli Þorleifsson.

Örlög: Fjarlæggt um 1985.

Heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, Kristján V. Kristjánsson, 1994; Skipulagsstofa Austurlands 1980.

BALDURSHAGI

Kort: 2.5.

Staðs.: Lambeyrarbraut 20, á þeim slóðum þar sem nú er neðri endi grunnskólans.

Byggingarár: 1890.

Örlög: Rifið í apríl 1969.

Athugasemdir: Tómhús – timburhús.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Fasteignamat 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994.

NÝBORG

Kort: 2.5

Staðs.: Strandgata 54A.

Byggingarár: Um 1919.

Örlög: Brann um 1964.

Athugasemdir: Verslunarhús.

Heimild: Kristján V. Kristjánsson, 1994; Hörður Ágústsson, 1980; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

FRÍKIRKJAN

Kort: 2.5.

Staðs.: Nokkrum metrum innan við þar sem nú er Strandgata 59.

Byggingarár: 1884.

Örlög: Rifin 1940 og efnið úr henni notað í nýja brú yfir Bleiksá í stað þeirrar sem fór í flóðinu 1940.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Jón Gunnar Egilsson, 1990; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

SCHIÖTSSJÓHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Utan við Strandgötu 58.

Byggingarár: Um 1900.

Örlög: Fjarlægð um 1970.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SCHIÖTSHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Ofan við Strandgötu 60.

Byggingarár: 1895.

Önnur nöfn: Prentsmiðja Austurlands.

Örlög: Brann 7. október 1912.

Athugasemdir: Var síðast sýslumannssetur.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

GRUND (GAMLA)

Kort: 2.5.

Staðs.: Þar sem nú er Hólsvegur 4.

Byggingarár: Fyrir 1879.

Eigandi/ábúandi: Sveinn Sveinsson, síðar Einar Þorsteinsson.

Örlög: Rifið um 1904-1905 og Læknisbústaðurinn reistur í staðinn.

Athugasemdir: Var úr torfi og gjóti.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

HÓLL (GAMLI)

Kort: 2.5

Staðs.: U.þ.b. þar sem nú er Hólsv. 9A.

Byggingarár: Um 1874.

Eigandi/ábúandi: Ólafur Helgason.

Örlög: Brann í apríl 1899.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

KLIFSTAÐUR

Kort: 2.5.

Staðs.: Neðan við Klifið (neðan við gamla skólann, Strandgötu 65).

Byggingarár: Flutt frá hvalstöðinni við Svínaskála 1917.

Eigandi/ábúandi: Tómas Magnússon.

Örlög: Rifið fyrir 1970.

Athugasemdir: Sjóhús, geymsluhús.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

LAMBEYRARHÓLL

Kort: 2.5.

Staðs.: Hólsvegur 11A, innan og neðan við þar sem nú er Hólavegur 11.

Byggingarár: 1900.

Önnur nöfn: Hóll.

Eigandi/ábúandi: Guðrún Einarsdóttir.

Örlög: Rifið sumarið 1970.

Heimild: Kristján V. Kristjánsson 1994; Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; 1970.

HÓLL (ELSTI)

Kort: 2.5. Svæðið þar sem álitid er að Hóll hinn elsti hafi staðið er afmarkað með hring.

Staðs.: Á hólum þar sem húsin við Hólsvegur 9-11 standa. Engin veit með vissu hvar húsið stóð.

Byggingarár: Fyrir 1816.

Önnur nöfn: Lambeyrarhóll.

Eigandi/ábúandi: Þorsteinn Árnason.

Örlög: Óþekkt.

Athugasemdir: Þorsteinn bjó á þessum Hól í töluverðan tíma eftir manntalið 1816.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

KLIF

Kort: 2.5.

Staðs.: Strandgata 65B.

Byggingarár: 1917.

Önnur nöfn: Knellan.

Eigandi/ábúandi: Þorsteinn Marteinsson.

Örlög: Fjarlæggt um 1960.

Heimild: Fasteignamat 1930; 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Teiknistofa Skipulagsins, 1959; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

LEHMKUHLSHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Inn og niður af Klausenshúsi. U.þ.b. þar sem nú er Strandagata 64.

Byggingarár: um 1880.

Örlög: Rifið 1940.

Athugasemdir: Efnið úr húsinu notað í nýja brú yfir Eskifjarðará eftir að flóð tók eldri brúna.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SJÓHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Rétt utan og ofan við Lehmkuhlshús.

Byggingarár: Um 1900.

Örlög: Horfið 1970.

Heimild: Helgi Hermann Eiríksson, 1923, Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

KÖHLERSHÚS

Kort: 2.5.

Staðs.: Niður af Strandgötu 71.

Byggingarár: 1895.

Önnur nöfn: Tuliníusarsjóhús, Sæfarahús, Hólmaborgarhús.

Eigandi/ábúandi: Norskur síldveiðimaður, Carl D. Tuliníus.

Örlög: Nýtt hús reist á þessum stað 1982.

Athugasemdir: Timburhús.

Heimild: : Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1970; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

***BÁTASJÓHÚS**

Kort: 2.5.

Staðs.: Beint niður og inn af Strandgötu 73. U.þ.b. þar sem nú er Strandgata 68.

Byggingarár: 1907.

Örlög: Fylltist af aur og vatni í flóðinu 1940 og var rifið skömmu síðar.

Athugasemdir: Í þessu húsi voru byggðir mótorbátar.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÁRMÓT

Kort: 2.5.

Staðs.: Innan við Ljósá, á svipuðum slóðum og Brekka.

Byggingarár: Fyrir 1896.

Eigandi/ábúandi: Carl Daníel Snæbjörnss.

Örlög: Óþekkt.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

BREKKA (GAMLA)

Kort: 2.5.

Staðs.: Á þeim slóðum þar sem nú er gamla rafstöðin, Strandgötu 75C.

Byggingarár: Fyrir 1881.

Örlög: Hvarf um 1900.

Athugasemdir: Tólmhús úr torfi og grjóti.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

***REYKHOLT I**

Kort: 2.6.

Staðs.: Strandgata 77A.

Byggingarár: 1927.

Eigandi/ábúandi: Guðni Jónsson.

Örlög: Rifið 1993.

Athugasemdir: Trésmíðaverkstæði um tíma. Í flóðum 6.-7. ágúst 1946 flæddi vatn inn í húsið. Skemmdir urðu á húsinu og verkfærum og vörum inni í því.

Heimild: Fasteignamat 1970; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Jón Gunnar Egilsson, 1990.

GRÝLA

Kort: 2.6.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 72.

Byggingarár: Eftir aldamótin 1900.

Örlög: Flutt út á Hlíðarenda um 1933.

Heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

STEINHOLT (GAMLA)

Kort: 2.6.

Staðs.: Á sama stað og núverandi Steinholt, Steinholtssvegi 3.

Byggingarár: 1895.

Örlög: Árið 1968 var búið að reisa nýtt Steinholt.

Heimild: : Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Fasteignamat 1970, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

***STÍFLA VIÐ LJÓSÁ**

Kort: 1.4.

Staðs.: Upp með Ljósá, ofan við Strandgötu 77.

Byggingarár: 1911.

Örlög: Leifar hennar sjást enn.

Athugasemdir: Skemmdist í flóði 29.júní 1940.

Heimild: Jón Gunnar Egilsson, 1990.

SJÓLYST

Kort: 2.6.

Staðs.: Strandgata 77C, þar sem nú er Strandgata 77B.

Byggingarár: Upp úr 1880, fyrir 1884.

Önnur nöfn: Tönnesens hús, Tunissens hús, Odlandshús.

Örlög: Rifið um 1960.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Kristján V. Kristjánsson, 1994; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

SJÓHÚS GÍSLA OG GUÐNA

Kort: 2.6.

Staðs.: Við sjóinn niður af Strandg. 77B.

Byggingarár: 1915.

Örlög: Rifið um 1940.

Heimild: Fasteignamat 1918; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

SÍMONARSJÓHÚS

Kort: 2.6.

Staðs.: Innan við Strandgötu 78, niður af Hallgrímshúsi, Strandgötu 79B.

Byggingarár: 1909.

Örlög: Rifið 1986.

Athugasemdir: Flutt frá Reyðarfirði.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930;1970.

SJÓHÚS MONS LARSENS

Kort: 2.6.

Staðs.: Stóð líklega í fjörunni niður af Hallgrímshúsi, Strandgötu 79B. Á svipuðum slóðum og Símonarsjóhús var.

Byggingarár: Fyrir 1884.

Eigandi/ábúandi: Norðmaðurinn Mon Larsen.

Örlög: Farið 1909.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

SJÓHÚS HALLDÓRS ÁRNASONAR

Kort: 2.6.

Staðs.: Innan við Strandgötu 78.

Byggingarár: 1912.

Eigandi/ábúandi: Halldór Árnason.

Örlög: Fjarlæggt um Fel1984.

Athugasemdir: Var áður púðurgeymsla í hvalstöðinni á Svínaskálastekk. Viðbygging við Strandgötu 78 reist árið 1984 þar sem sjóhúsið stóð.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1918, Hörður Ágústsson, 1980.

LIFRARBRÆÐSLA TÓMASAR MAGNÚSSONAR

Kort: 2.6.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 78.

Byggingarár: 1912.

Eigandi/ábúandi: Fyrst Tómas Magnússon, síðar Eiríkur Bjarnasonar 1930.

Örlög: Rifið u.þ.b. 1966-1967.

Athugasemdir: Var áður púðurgeymsla í hvalstöðinni á Svínaskálastekk. Nýtt hús reist árið 1967 þar sem L stóð.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930;1999; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

ELJAN OG BELJAN

Kort: 2.6.

Staðs.: Eljan utan og neðan við Strandgötu 79A en Beljan utan og ofan við Strandgötu 79A.

Byggingarár: Eftir aldamótin 1900, fyrir 1923.

Örlög: Rifið 1962.

Athugasemdir: Skúrar, ekki íbúðarhús.

Heimild: Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, Helgi Hermann Eiríksson, 1923; Einar Bragi Sigurðsson, 1971; 1986.

ÍSHÚS

Kort: 2.6

Staðs.: Innan og ofan við við þar sem nú er Smiðjustígur 2.

Byggingarár: Stóð 1923.

Örlög: Óþekkt.

Heimild: Helgi Hermann Eiríksson, 1923, Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000, Fasteignamat 1918.

SMIÐJA KRISTJÁNS JÓNSS.

Kort: 2.6.

Staðs.: Rétt utan og ofan við Smiðjustíg 4, þar sem vegurinn liggur nú.

Byggingarár: Um 1920.

Eigandi/ábúandi: Kristján Jónsson

Örlög: Fjarlæggt um 1960.

Heimild: Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Teiknistofa

Skipulagsins, 1959; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

(*)SJÓNARHÓLL

Kort: 1.5.

Staðs.: Hlíðarendavegur 1B.

Byggingarár: Um 1915.

Eigandi/ábúandi: Þorsteinn Marteinsson, W. Jenssen, Þórunn Markúsdóttir, Olga Kristjánsdóttir.

Örlög: Húsið stendur enn.

Athugasemdir: Í Tímanum árið 1919 segir að snjóflóð hafi hlaupið í gegnum hús í smíðum sem var eign V. Jensens. Hilmar Bjarnason telur að þar sé átt við Sjónarhól. En skv. fasteignamati 1918 var **S** þá í eigu Þorsteins Marteinssonar. Því er mögulegt að húsið sem talað er um í Tímanum sé ekki **S** heldur Sjávarborg, Strandgötu 92, sem var í eigu V. Jensen skv. fasteignamati 1918 (sjá Sjávarborg neðar á þessari síðu).

Heimild: Jón Gunnar Egilsson, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar; Fasteignamat 1918, Tíminn 25. mars 1919.

DVERGASTEINN

Kort: 2.6.

Staðs.: Þar sem nú er nýi Dvergasteinn, Smiðjustígur 1.

Byggingarár: Eftir 1900.

Örlög: Fjarlæggt um svipað leiti og nýtt hús var reist á sama stað árið 1965.

Heimild: Fasteignamat 1999; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Ölver Guðnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

ÍSHÚS (A. FIGVED)

Kort: 2.6.

Staðs.: Ofan við þar sem nú er Strandgata 86B, neðan við götu.

Byggingarár: Um 1915.

Örlög: Rifið um 1960.

Heimild: Fasteignamat 1918; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

BÆKISTÖÐVAR A. FIGVED

Kort: 2.6

Staðs.: Neðan vegar, niður af Strandg. 87A.

Byggingarár: Húsin líklega reist á árunum 1907-1914.

Örlög: Af húsunum sem voru risin skv. fasteignamati 1918 stendur verslunarhúsið enn (reist 1907).

Athugasemdir: Í fasteignamati 1918 eru talin upp án byggingarárs eftirfarandi hús: verslunarhús og skrifstofa, vöruhús og sölubúð, annað vöruhús, sjóhús, bræðsluskúr, íshús (sjá neðar) og geymsluhús.

Heimild: Fasteignamat 1918; 1970; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

HODDNAHÚS

Kort: 2.6.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 88.

Byggingarár: Um 1882.

Önnur nöfn: Hoddnes hús.

Örlög: Fjarlæggt um 1933.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

SVENSKARAHÚS

Kort: 2.6.

Staðs.: Þar sem nú er Strandgata 88.

Byggingarár: Fyrir 1882.

Eigandi/ábúandi: Sænskir síldveiðimenn

Örlög: 1890 var húsið flutt Strandg. 73.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

(*)SJÁVARBORG

Kort: 1.5.

Staðs.: Strandgata 92.

Byggingarár: 1913.

Önnur nöfn: Sjóborg.

Eigandi/ábúandi: P. Wilhelm Jenssen.

Örlög: Stendur enn.

Athugasemdir: Árið 1919 féll snjóflóð á hús í byggingu í eigu V. Jensens. Skv. fasteignamati 1918 var Sjávarborg í eigu W. Jensens árið 1918 en ekki Sjónarhóll (sjá Sjónarhóll, bls.19). Því er mögulegt að flóðið hafi fallið á Sjávarborg en ekki Sjónarhól.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Jón Gunnar Egilsson, 1990, Fasteignamat 1918; 1999.

HLÍÐARENDI

Kort: 2.6.

Staðs.: Nákvæm staðsetning ekki þekkt. Stóð rétt utan við þar sem nú er Hlíðarendavegur 6B.

Byggingarár: Um 1881.

Eigandi/ábúandi: Fyrsti húsráðandi Guðmundur Björnsson svo Einar Þorsteinsson (1884) og síðast Jón Þorleifsson.

Örlög: Óþekkt. Síðasti húsráðandinn, Jón Þorleifsson bjó á **H** eftir 1889.

Athugasemdir: Torfbær. Eina húsið í Eskifjarðarkauptúni utan Ljósár á árunum 1881-1891.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

„HLÍÐARENDAKOT“

Kort: 2.6.

Staðs.: Nákvæm staðsetning ekki þekkt. Líklega rétt innan og ofan við þar sem nú er Hlíðarendavegur 6B.

Byggingarár: 1896.

Eigandi/ábúandi: Jón Sigurðsson.

Örlög: Óþekkt.

Athugasemdir: Einar Bragi gaf þessu húsi nafnið Hlíðarendakot.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

BEITARHÚS

Kort: 2.6.

Byggingarár: Óþekkt.

Staðs.: Rétt innan við þar sem nú er Hlíðarendavegur 6B.

Örlög: Fjarlægt um 1962.

Athugasemdir: Beitarhús frá Svínaskála.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971, Helgi Hermann Eiríksson, 1923.

MAGNÚSARHÚS

Kort: 2.6.

Staðs.: Utar en Hlíðarendakot (sjá Hlíðarendakot ofar á þessari bls.). Á svipuðum slóðum og Hlíðarendavegur 5, Ekra.

Byggingarár: 1895.

Eigandi/ábúandi: Magnús Eggert Jónsson.

Örlög: Ekra var reist árið 1915 á þeim slóðum þar sem **M** stóð og því líklegt að **M** hafi verið fjarlægt skömmu fyrir þann tíma.

Athugasemdir: Ekki hefur tekist að fá úr því skorið örugglega hvar húsið stóð.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

EFRI SÓLBAKKI

Kort: 2.6.

Staðs.: Réttarstígur 1, utan og neðan við Hlíðarendaveg 6B.

Byggingarár: 1925.

Eigandi/ábúandi: Helgi Guðmundsson, Jóhann Þorsteinsson.

Örlög: Fjarlægt um 1988.

Heimild: Fasteignamat 1930;1970; Geir Hólm, munnlegar upplýsingar, 2000.

GARÐUR

Kort: 2.6.

Staðs.: Réttarstígur 2, innan og neðan við þar sem nú er Hlíðarendavegur 10.

Byggingarár: 1919.

Eigandi/ábúandi: Tryggvi Eiríksson, Magnús Steinsson.

Örlög: Brann milli 1970-1980.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Fasteignamat 1930; 1970, Kristján V. Kristjánsson, 1994; Hilmar Bjarnason, munnlegar upplýsingar, 2000.

FJENDSVOLDSHÚS

Kort: Ekki sýnt á korti.

Staðs.: Innarlega í Mjóeyrarvík.

Byggingarár: Óþekkt.

Örlög: Óþekkt.

Athugasemdir: Norskt síldveiðihús, stóð rétt fyrir aldamótin 1900.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

SELBOTN

Kort: Utan við kort 2.6.

Staðs.: Upp af innri enda götunnar Svínaskálahlíðar í um 200-250 m h.y.s.

Byggingarár: Um 1822.

Önnur nöfn: Botn.

Eigandi/ábúandi: Þorsteinn Árnason

Örlög: Síðustu heim. um ábúð frá 1837.

Athugasemdir: Sel (afbýli) frá Svínaskála

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Ármann Halldórsson, 1976.

BECKSHÚS

Kort: Utan við kort 2.6.

Staðs.: Niðri við sjó hjá Svínaskála.

Staðsetning ekki þekkt með vissu.

Önnur nöfn: Þórólfskúsi.

Eigandi/ábúandi: Hans Beck, síðar Þórólfur Pétursson.

Örlög: Óþekkt.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

HVALSTÖÐIN Á SVÍNASKÁLA

Kort: Utan við kort 2.6.

Staðs.: Utan við bæinn Svínaskála.

Byggingarár: Frá 1904-1912.

Önnur nöfn: Hvalstassjónin.

Eigandi/ábúandi: Ásgeir Ásgeirsson.

Örlög: Rifin eftir 1912 og sum hús flutt inn í Eskifjarðarkaupstað.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

MYLLA VIÐ BELJANDA

Kort: Utan við kort 2.6.

Staðs.: Neðan við Lambhús.

Eigandi/ábúandi: Jón Símonarson bóndi í Svínaskála reisti mylluna.

Athugasemdir: Myllan var knúin vatni úr Beljanda og notuð til kornmölunar.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

LAMBHÚS

Kort: Utan við kort 2.6.

Staðs.: Í Beljandagili, utan við Beljanda út af Hól.

Byggingarár: Óþekkt.

Örlög: Óþekkt.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971.

SVÍNASKÁLI

Kort: Utan við kort 2.6

Staðs.: Rétt innan við ána Beljanda, rúman km utan við Mjóeyri.

Byggingarár: Hús hafa staðið á Svínaskála frá ómunatíð.

Örlög: S fór í eyði 1952 og þá voru húsin við S seld og rifin og endurbyggð inn á Eskif.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Ármann Halldórsson, 1976.

SJÓHÚS SVÍNASKÁLASTEKK

Kort: Utan við kort 2.6.

Byggingarár: Óþekkt.

Örlög: Húsin við S voru seld og rifin um 1952 og endurbyggð inn á Eskifirði.

Athugasemdir: Hús hafa staðið á Svínaskála frá ómunatíð.

Heimild: Einar Bragi Sigurðsson, 1971; Ármann Halldórsson, 1976.

6 ATRÍÐAORÐASKRÁ – HÚSANÖFN

- Aðalból – Nótastofan, 8.
 Afgreiðsluhús Guðmundar Jóhannessonar, 13.
 Antonshús, 13.
 Árbakki, 9.
 Ármót, 17.
 Arngrímshús, 12.
 Bakkastígur 3, 10.
 Bakki, 6.
 Baldurshagi, 16.
 Bátasjóhús, 17.
 Beckshús, 20.
 Beikirshús/Urð, 14.
 Beitarhús, 20.
 Beljan, 18.
 Bergþórusjóhús, 8.
 Bindindishúsið, 14.
 Bleiksá, 6.
 Blómsturvellir, 7.
 Borgir, 5.
 Bráðræði, 14.
 Brekka (gamla), 17.
 Bækistöðvar A. Figved, 19.
 Dráttarbrautin, 8.
 Dvergasteinn, 19.
 Efri Sólbakki, 20.
 Einars snikkara hús, 9.
 Einarshús, 11.
 Eljan, 18.
 Eyjófsblettur, 6.
 Eyri, 15.
 Fagrahlíð (gamla), 7.
 Fjánhús við Bleiksá, 6.
 Fjendsvoldshús, 20.
 Fjós og hlaða, 8.
 Fjós, hlaða og hjallur Friðgeirs Hallgrímssonar, 8.
 Framkaupstaður (fyrri), 7.
 Fríkirkjan, 16.
 Gamla elliheimilið, 14.
 Gamli Baukur, 12.
 Gamli skóli, 13.
 Garðhús, 12.
 Garður, 20.
 Gil, 6.
 Gilsbakki, 10.
 Gíslahús, 12.
 Góðtemplarahúsið, 12.
 Grund (gamla), 16.
 Grund (neðri), 15.
 Grunnskólinn, 15.
 Grýla, 18.
 Guðnahús, 6.
 Hátún, 14.
 Haukabergr, 6.
 Hesjusjóhús, 8.
 Hesthúsin, 5.
 Hinrikshús, 13.
 Hlíðarendi, 20.
 „Hlíðarendakot“, 20.
 Hoddnahús, 19.
 Hóll (elsti), 16.
 Hóll (gamli), 16.
 Hús Guðnýjar Jónsdóttur í Hvammi, 13.
 Hvalstöðin á Svínaskála, 21.
 Ísakshús, 12.
 Íshús, 19.
 Íshús (A. Figved), 19.
 Íshúsið í Framkaupstað, 7.
 Klif, 17.
 Klifstaður, 16.
 Klofi, 10.
 Köhlershús, 17.
 Lambeyrarhóll, 16.
 Lambeyrarkaupstaður, 16.
 Lambeyri (innri, yngri), 14.
 Lambeyri (ytri, eldri), 15.
 Lambhús, 21.
 Langholt, 10.
 Lehmkuhlshús, 17.
 Lifrarbræðsla Tómasar Magnússonar, 20.
 Magnúsarhús, 20.
 Melbær (gamli), 10.
 Melstaður I, 10.
 Melur (gamli), 7.
 Mörk, 10.
 Mylla við Beljanda, 21.
 Norska húsið, 15.
 Nótastofan – Aðalból, 8.
 Nýborg, 16.
 Nýja búð, 11.
 Olíuhúsið, 11.
 Olíuskúr, 13.
 Pálshús, 13.
 Reykholt I, 17.
 Salt- og kolageymsluhús í Útkaupstað, 11.
 Schiötshús, 16.
 Schiötssjóhús, 16.
 Selbotn, 20.
 Siggahús, 15.
 Símonarhús, 12.
 Símonarsjóhús, 18.
 Sjávarborg, 19.
 Sjóhús (A) í Framk.stað, 8.
 Sjóhús (B) í Framk.stað, 8.
 Sjóhús, 17.
 Sjóhús Gísla og Guðna, 18.
 Sjóhús Halldórs Árnasonar, 18.
 Sjóhús Mons Larsens, 18.
 Sjóhús við Svínaskálalastekk, 21.
 Sjólyst, 18.
 Sjónarhóll, 19.
 Skálholt, 15.
 Smiðja Kristjáns Jónss., 18.
 Snæfell, 7.
 Snæhvammur (eldri), 10.
 Snæhvammur (yngri), 9.
 Sólhóll, 14.
 Sólvangur, 7.
 Steinholt (gamla), 17.
 Stífla við Ljósá, 18.
 Stórholt (gamla), 10.
 Svenskarahús, 20.
 Svínaskáli, 21.
 Sæmundarhús, 15.
 Tugthúsið, 12.
 Tunga, 10.
 Uppsálar (efri), 7.
 Urð / beikirshús, 14.
 Útkaupstaðarhúsið, 11.
 Útkaupstaður, 11.
 Vatnsmylla í Framkaupstað, (eldri), 9.
 Vatnsmylla í Framkaupstað, (yngri), 9.
 Vatnsmylla við Eskifjörð, 6.
 Verkalýðshúsið, 14.
 Verkstæði Einars snikkara, 9.
 Veturhús, 5.
 Verkstæði Eskifjarðar, 8.
 Vindmylla í Framkaupstað, 9.
 Þórunnarhús, 13.

7 HEIMILDASKRÁ

Ármann Halldórsson (ritstj.) 1976, *Sveitir og jarðir í Múlaþingi*. **III. bindi**. *Norðfjörður, Helgustaðahreppur, Eskifjörður, Reyðarfjörður, Fáskrúðsfjörður, Stöðvarfjörður, Breiðdalur, Beruneshreppur, Búlandshreppur, Geithellnahreppur*. Búnaðarsamband Austurlands. 482 bls.

Byggðastofnun 2000: Byggðabrunnur. Mannfjöldi eftir sveitarfélögum. Heimasíða Byggðastofnunar: http://www.bygg.is/_old/Brunnur/Mannfjoldayfirlit.pdf. Skoðað 30. mars 2000.

Einar Bragi Sigurðsson 1986: *Eskja. Sögurit Eskfirðinga*. **V. bindi** *Eskifjörður í máli og myndum*. Byggðasögunefnd Eskifjarðar, Eskifirði. 151 bls.

Einar Bragi Sigurðsson 1983: *Eskja. Sögurit Eskfirðinga*. **III. bindi** *Verkalýðshreyfingin*. Byggðasögunefnd Eskifjarðar, Eskifirði. 264 bls.

Einar Bragi Sigurðsson 1977: *Eskja. Sögurit Eskfirðinga*. **II. bindi** *Eskifjarðarkaupstaður. Upphaf byggðar og fríhöndlunar*. Byggðasögunefnd Eskifjarðar, Eskifirði. 431 bls.

Einar Bragi Sigurðsson 1971: *Eskja. Sögurit Eskfirðinga*. **I. bindi** *Örnefni við Eskifjörð. Sögur og sagnir af örnefnasvæðinu*. Byggðasögunefnd Eskifjarðar, Eskifirði. 248 bls.

Fasteignamat fyrir Fjarðabyggð 1999.

Fasteignamat fyrir Eskifjarðarkaupstað 1970.

Fasteignamat fyrir Eskifjarðarhrepp 1930.

Fasteignamat fyrir Helgustaðahrepp 1930.

Fasteignamat fyrir Reyðarfjarðarhrepp 1930.

Fasteignamat fyrir Eskifjarðarhrepp 1918.

Fasteignamat fyrir Helgustaðahrepp 1918.

Fasteignamat fyrir Reyðarfjarðarhrepp 1918.

Geir Hólm, 1988: Sjóminjasafn Austurlands á Eskifirði. *Múlaþing 16*: 5-11. Héraðsnefnd Múlasýslna, Egilsstöðum.

Helgi Hermann Eiríksson, 1923-1924: *Eskifjörður*. Uppdráttur.

Hagstofa Íslands, óútgefið: Tölur um mannfjöldaþróun á Eskifirði frá árinu 1889 til ársins 1999. Tölvutæk gögn fengin hjá Hagstofunni í febrúar 2000.

Hörður Ágústsson, 1980: *Húsakönnun á Eskifirði*. Húsafríðunarnefnd, Skipulagsstjóri ríkisins og Eskifjarðarkaupstaður. Reykjavík, ótölusettar blaðsíður.

Ísgraf ehf. 1998: Hæðarlínugrunnur og húsagrunnur. Tölvutæk gögn Veðurstofu Íslands.

Jón Gunnar Egilsson, 1990: *Snjóflóð á Eskifirði. Skriðuannáll. Ljósmyndir af farvegum*. Veðurstofa Íslands, Reykjavík 12 bls+myndir.

Kristján V. Kristjánsson, 1994: *Eskifjörður. Götuskrá/Gömul húsheiti*. Óútgefið, 9 bls.

Ólafur Jónsson, Sigurjón Rist, Jóhannes Sigvaldason, Halldór G. Pétursson, 1992: *Skriðuföll og snjóflóð*. **III. bindi** Skjaldborg, Reykjavík, 480 bls.

Páll Líndal, 1982: *Bæirnir byggjast. Yfirlit um þróun skipulagsmála á Íslandi til ársins 1938*. Skipulagsstjóri ríkisins og Sögufélag. 432 bls.

Rafmagnseftirlit ríkisins; 1945: *Eskifjörður*. Teiknað eftir skipulagsuppdrætti Helga H. Eiríkssonar. Mælingar 1923-24, viðbótarmæling 1934. (1:2000). Undirritað af R. Thorarensen 14. 9. 1945.

Schuler, Martin 1994: *Búsetuþróun á Íslandi 1880-1990/Settlement history of Iceland 1880-1990*. Landmælingar Íslands, Hagstofa Íslands, Reykjavík. 306 bls.

Skipulagsstofa Austurlands, 1980: *Eskifjörður. Miðbær-Deiliskipulag*. (1:1000). Egilsstaðir.

Skipulagsstofa Austurlands, 1989: *Eskifjörður*. Greinargerð með Aðalskipulagi 1988-2008. Skipulagsstofa Austurlands og Eskifjarðarbær. Egilsstöðum, 64 bls.

Teiknistofa Skipulagsins, 1959: *Eskifjörður. Skipulagsuppdráttur* (1:2000). Reykjavík.

8 HEIMILDARMENN

Bergþóra Pálsdóttir, Hverahlíð 20, 810 Hveragerði. Kt.: 280118-4199. Bergþóra er fædd og uppalin á Veturhúsum í Eskifirði.

Einar Bragi Sigurðsson, Suðurgötu 8, 101 Reykjavík. Kt.: 070421-5699. Einar er rithöfundur og skrifaði Eskju I-V.

Geir Hólm, Túngötu 13, 735 Eskifjörður. Kt.: 090133-4947. Geir starfar á Sjóminjasafni Austurlands, Eskifirði og gerði líkan af uppdrætti Helga Hermanns Eiríkssonar frá 1923. Geir er fæddur í Helgustaðahreppi og hefur búið meiri hluta sinnar ævi á Eskifirði.

Hilmar Bjarnason, Kirkjustíg 5, 735 Eskifjörður. Kt.: 051116-4379. Hilmar hefur búið alla sína ævi á Eskifirði. Hann er í Byggðasögunefnd Eskifjarðar sem stóð að útgáfu Eskju I-V. Hilmar er nú í hlutastarfi á ljósmyndasafni Eskifjarðar og Sjóminjasafni Eskifjarðar.

Magnús Pálsson, Selási 11, 700 Egilsstaðir. Kt.: 280126-3999. Magnús er fæddur og uppallinn á Veturhúsum í Eskifirði.

Ölver Guðnason, Lambeyrarbraut 6, 735 Eskifjörður. Kt.: 070925-2239. Ölver var um hríð formaður verkalýðsfélagsins Árvakurs á Eskifirði.

VÍÐAUKI I – NÖFN HÚSA SEM STANDA Í MAÍ 2000

Nafn húss

Heimilisfang

Ágústarhús (Helgafell I, Holt)	Strandgata 85
Akur	Strandgata 87
Álfhóll (Arnórshús)	Kirkjustígur 1b
Árbær	Bleiksárhlið 62
Árbakki I	Steinholtsgvegur 2
Árblik	Túngata 4
Arnfinnshús (Útgarður)	Bakkastígur 4
Arngrímshús (Eskikjör)	Útkaupstaðarbraut 1
Ártún	Bakkastígur 2
Ás (Brynjólfsús, Eyjólfsús)	Túngata 16
Ásbyrgi I (Prestshúsið)	Strandgata 59
Ásbyrgi II	Tungustígur 4
Ásgarður	Túngata 7
Austrasjóhús	Strandgata 80
Bakarí	Strandgata 41
Bakkasel (Sæberg)	Bakkastígur 11
Bakki (Bobbi) nú bílskúr	Réttarstígur 3a
Bakki (Holt)	Bakkastígur 7b
Barnaskólinn	Strandgata 65
Benediktarhús (Setberg)	Strandgata 69b
Bergholt	Bakkastígur 5
Birkihlíð	Hátún 10
Birkiland (Elíasarhús, Hús Sigurðar og Árna)	Strandgata 69a
Birkissjóhús	Strandgata 68
Bjarg	Bakkastígur 9a
Bjarkarlundur (Pósthúsið, Larsenshús, Gamla Pósthúsið)	Kirkjustígur 1a
Bjarki I	Strandgata 90
Bjarki II (Bjarnahús, Tómasarhús)	Strandgata 79
Bjarmi	Strandgata 63
Bjarnahús (Bjarki II, Tómasarhús)	Strandgata 79
Björk	Strandgata 54
Blómsturvellir	Strandgata 29a
Bóasarhús	Botnabraut 3a
Bobbi (Bakki) nú bílskúr	Réttarstígur 3a
Bræðraborg (Brú)	Strandgata 81
Brattahlíð	Strandgata 19
Brautarholt	Strandgata 23
Brekka	Strandgata 75B
Brú (Bræðraborg)	Strandgata 81
Brúarland	Bakkastígur 3b
Brynjólfsús (Ás, Eyjólfsús)	Túngata 16
Dagsbrún (Höskuldarhús, Vigdísarhús)	Bleiksárhlið 58
Dahlshús	Strandgata 30
Dvergasteinn	Smiðjustígur 1
Efri Hóll	Hólsvegur 7
Efri- Sólbakki	Réttarstígur 1
Einarshús (Lindarbrekka)	Hlíðarendavegur 5b
Einarsstaðir	Lambeyrarbraut 2
Ekra	Réttarstígur 5
Elíasarhús (Birkiland, Hús Sigurðar og Árna)	Strandgata 69b
Eskihlíð	Hátún 3
Eskikjör (Arngrímshús)	Útkaupstaðarbraut 1
Eyfell (Snorrahús)	Strandgata 71a
Eyjólfsús (Brynjólfsús, Ás)	Túngata 16

Nafn húss**Heimilisfang**

Fagrahlíð (Hlíð)	Strandgata 7b
Faxaborg	Bleiksárhlíð 44
Figvedshús (Háteigur, Prestshús)	Hlíðarendavegur 6b
Finnshús (Pálshús)	Túngata 10
Framkaupstaður	Strandgata 33a
Framnes (Sundfershús)	Strandgata 46
Framtún	Lambeyrarbraut 1
Friðgeirshús	Strandgata 45
Friðrikshús	Strandgata 95
Friþjófssjóhús	Strandgata 88
Gamla-bræðsla (Sjóhús)	Strandgata 100
Gamla-Búð	Strandgata 39b
Gamla-Rafstöð	Strandgötu 75c
Gerði	Strandgata 71b
Gilhóll (Valhöll, Spítalinn)	Hólsvegur 3
Gíslahús (Ós)	Strandgata 5
Glerhöll (Kirkjubær, Júlíusarhús)	Túngata 11
Grenihlíð	Hátún 5
Grímsstaðir	Kirkjustígur 8
Guðjónshús	Bleiksárhlíð 58
Guðlaugshús	Bakkastígur 9b
Guðnahús	Strandgata 25
Guðrúnarhús (Merki)	Túngata 12
Hákonarhús	Bleiksárhlíð 63
Hallgrímshús	Strandgata 79b
Hamrahlíð	Hátún 17
Háteigur (Figvedshús, Prestshús)	Hlíðarendavegur 6b
Heiðarbrún	Bakkastígur 15
Helgafell I (Ágústarhús, Holt)	Strandgata 85
Helgafell II	Helgafell 2
Hermes I (Pósthús)	Hólsvegur 4b
Hermes II	Tungustígur 5
Hjarðarholt	Fossgata 7
Hlíð (Fagrahlíð)	Strandgata 7b
Hlíðarendi I	Strandgata 82
Hlíðarendi II	Strandgata 84
Hnitabjörg	Strandgata 43
Höfði	Strandgata 67a
Hóll (Litla Býli)	Hólsvegur 5
Holt (Ágústarhús, Helgafell I)	Strandgata 85
Höskuldarhús (Dagsbrún, Vigdísarhús)	Bleiksárhlíð 58
Hótel Askja (Læknishús)	Hólsvegur 4
Hruni	Réttarstígur 3
Hulduhlíð (elliheimili)	Bleiksárhlíð 56
Hús Sigurðar og Árna (Elíasarhús, Birkiland)	Strandgata 69a
Hvítárvellir (Krákshús)	Smiðjustígur 4
Jaðar (Karlshús)	Strandgata 97
Jensenshús	Tungustígur 3c
Jóhannshús	Bakkastígur 13
Jónshús (Kirkjuból)	Bakkastígur 8
Júlíusarhús (Kirkjubær, Glerhöll)	Túngata 11
Kallasjóhús	Strandgata 97
Karlshús (Jaðar)	Strandgata 97
Karlsstaðir	Kirkjustígur 4
Kaupangur (Lúthershús)	Strandgata 34

Nafn húss**Heimilisfang**

Kirkja	Túngata 9b
Kirkjubær (Júlíusarhús, Glerhöll)	Túngata 11
Kirkjuból (Jónshús)	Bakkastígur 8
Kirkjuhvoll	Túngata 5
Klausenshús	Strandgata 67b
Klaustur	Standgata 73
Krákshús (Hvítárvellir)	Smiðjustígur 4
Læknishús (Hótel Askja)	Hólsvegur 4
Lambeyri	Strandgata 47
Laufás	Strandgata 75a
Lindarbrekka (Einarshús)	Hlíðarendavegur 5b
Litla Býli (Hóll)	Hólsvegur 5
Litli-Bakki	Fossgata 3
Lögberg	Steinholtsgvegur 12
Lundur	Lambeyrarbraut 7
Lúthershús (Kaupangur)	Strandgata 34
Lyngholt	Steinholtsgvegur 5
Melbær (samkomuhús aldraðra)	Fossgata 9
Melstaður II	Túngata 11a
Melur (Sandbrekka)	Hlíðarendavegur 5a
Merki (Guðrúnarhús)	Túngata 12
Miðgarður	Steinholtsgvegur 7
Miðtún	Lambeyrarbraut 3
Mjóeyri	Strandgata 120
Múli	Kirkjustígur 7
Neðri Hóll	Hólsvegur 9a
Neðri Sólbakki	Strandgata 91
Neðri-Uppsalar	Strandgata 27
Netagerð	Strandgata 64
Nýi skóli	Kirkjustígur 3
Oddi (Sigurðarhús, Valdimarshús)	Strandgata 70
Olíuhúsið	Strandgata 36
Ós (Gíslahús)	Strandgata 5
Pálshús (Finnshús)	Túngata 10
Pósthús (Hermes I)	Hólsvegur 4b
Prestshús (Figvedshús, Háteigur)	Hlíðarendavegur 6b
Prestshúsið (Ásbyrgi II)	Strandgata 59
Rafstöð	Strandgata 75c
Randulffshús (Þorgeirshús)	Strandgata 61
Reykholt II	Strandgata 9b
Reynihlíð	Hátún 7
Sæberg (Bakkasel)	Bakkastígur 11
Salthús (Víðissjóhús)	Strandgata 28a
Samtún I	Lambeyrarbraut 12
Samtún II	Lambeyrarbraut 10
Sandbrekka (Melur)	Hlíðarendavegur 5a
Sandur (Sólvangur)	Strandgata 1b
Seiþberg (Benediktarhús)	Strandgata 69b
Sigtún	Lambeyrarbraut 4
Sigurðarhús (Oddi, Valdimarshús)	Strandgata 70
Sigurhæð	Smiðjustígur 2
Silfurtún	Lambeyrarbraut 5
Sjávarborg (Sjóborg)	Strandgata 92
Sjóborg (Sjávarborg)	Strandgata 92
Sjóhús (Gamla-bræðsla)	Strandgata 100

Nafn húss**Heimilisfang**

Sjólyst		Steinholtsgvegur 6
Sjónarhæð		Hólsvegur 1
Sjónarhóll		Hlíðarendavegur 1a
Skaftafell		Strandgata 17
Skálatún		Túngata 2
Skálholt		Hólsvegi 2
Skuld		Strandgata 21
Slétta		Strandgata 93
Snorrahus (Eyfell)		Strandgata 71a
Sólberg		Túngata 1
Sólborg		Strandgata 29
Sólbrekka		Steinholtsgvegur 4
Sólheimar		Bleiksárhlið 67
Sólheimur		Bleiksárhlið 61
Sólvangur (Sandur)		Strandgata 1b
Sólvangur		Útkaupstaðarbraut 3a
Spítalinn (Valhöll, Gilhóll)		Hólsvegur 3
Staðarstaður		Strandgata 83
Steinholt (nýja)		Steinholtsgvegur 3
Steinsstaðir I (Þorsteinshús)		Bleiksárhlið 38
Steinsstaðir II (Þórólfsús)		Hlíðarendavegur 1b
Stórholt		Fossgata 5
Sundfershús/ Sundförsús (Framnes)		Strandgata 46
Sunnuhlíð		Hátún 19
Sunnuhlíð		Steinholtsgvegur 8
Sunnuhóll		Hólsvegur 9b
Sunnuhvoll		Túngata 9a
Sunnutún		Lambeyrarbraut 6
Svalbarð		Bakkastígur 17
Svanssjóhús		Strandgata 58
Sýslumannshús		Strandgata 35
Tindastóll		Hólsvegur 11
Tóbíasarhús		Smiðjustígur 3
Tómasarhús (Bjarki II, Bjarnahús)		Strandgata 79
Trésmíðaverkstæði		Strandgata 77b
Trésmíðaverkstæði		Túngata 13
Útgarður (Arnfinnshús)		Bakkastígur 4
Útkaupstaður	Strandgata 39	
Valdimarshús (Oddi, Sigurðarhús)	Strandgata 70	
Valhöll (Spítalinn, Gilhóll)	Hólsvegur 3	
Valhöll	Strandgata 49	
Valshamar	Strandgata 89	
Vélaverkstæði	Strandgata 32	
Víðihlíð	Hátún 11	
Víðissjóhús (Salthús)	Strandgata 28a	
Vigdísarhús (Höskuldarhús, Dagsbrún)	Bleiksárhlið 58	
Víkingssjóhús	Strandgata 98	
Zeuthenshús		Strandgata 37b
Þorgeirshús (Randulffshús)		Strandgata 61
Þórólfsús (Steinsstaðir II)		Hlíðarendavegur 1b
Þórshamar		Túngata 8
Þórsmörk		Túngata 3
Þorsteinshús (Steinsstaðir I)		Bleiksárhlið 38
Þorvaldshús		Fossgata 6
Þrastarlundur	Túngata 6	
Þurrkhús		Strandgata 98b

KORT

1 BYGGINGARÁR OG NÖFN HÚSA

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5

2 HORFIN HÚS

2.1

2.2.

2.3

2.4

2.5

2.6

3 LANDNOTKUN

3.1

3.2

KORT 1.1-1.5: BYGGINGARÁR OG NÖFN HÚSA

Kort 1.1 -	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A3
Kort 1.2-	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A3
Kort 1.3 -	Mælikvarði 1:1500	Blaðstærð A3
Kort 1.4 -	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A3
Kort 1.5 -	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A3

Á eftirfarandi kortum (1.1-1.5) eru merkt inn hús á Eskifirði sem standa í dag með upplýsingum um byggingarár þeirra. Einnig eru nöfn valinna húsa og stofnana merkt á kortið. Aldri húsa var skipt upp í fjóra flokka. Í fyrsta flokki eru hús sem reist eru fyrir 1881 en um og upp úr 1880 varð veruleg fjölgun fólks og húsa á Eskifirði með tilkomu síldveiða Norðmanna. Í næsta flokki eru hús reist frá 1881-1919 og eru efri mörkin miðuð við krapaflóðin sem féllu á Eskifirði árið 1919. Í þriðja flokki eru hús reist á árunum 1920-1950, innan þessa tímabils eru mikil flóð sem féllu á Eskifirði á tíu ára tímabili frá 1940-1950. Í síðasta flokk eru svo hús reist eftir 1950 og fram á þennan dag.

Skýringar með kortum 1.1-1.5:

Hús reist fyrir 1881.

Hús reist á árunum 1881-1919.

Hús reist á árunum 1920-1950.

Hús reist eftir 1951.

Snjóflóð eða aurskriða hefur fallið á húsið. Sjá nánar í Húsalista (bls. 5).

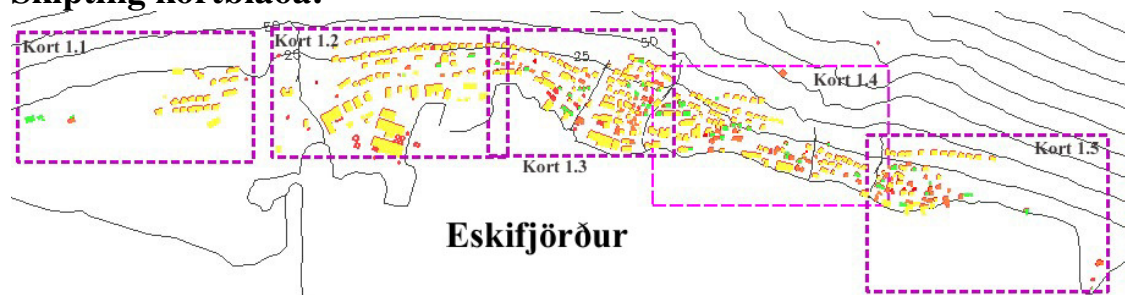

Snjóflóð eða aurskriða hefur fallið við eða á húsið, þó óstaðfest. Sjá nánar í úslista (bls. 5).

1959 Húsið reist 1959.

1959/1975 Húsið reist 1959, endurbætt 1975.

Skipting kortblaða:

KORT 2.1-2.6: HORFIN HÚS

Kort 2.1 -	Mælikvarði 1:5000	Blaðstærð A3
Kort 2.2-	Mælikvarði 1:3500	Blaðstærð A4
Kort 2.3 -	Mælikvarði 1:1500	Blaðstærð A4
Kort 2.4 -	Mælikvarði 1:1500	Blaðstærð A4
Kort 2.5 -	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A4
Kort 2.6 -	Mælikvarði 1:2000	Blaðstærð A4

Á eftirfarandi kortum (2.1-2.6) er merkt inn áætluð staðsetning húsa sem vitað er til að hafi staðið á Eskifirði en eru nú horfin. Fram kemur nafn húsa sem hafa horfið, hvenær húsin voru reist og hvenær þau hurfu. Kortið byggir á húsalista (sjá kafla 5, bls. 5) en listinn og þar af leiðandi kortin er ekki tæmandi fyrir þau hús sem horfið hafa á Eskifirði, t.d. var mjög erfitt að afla upplýsinga um kofa sem stóðu með íbúðarhúsum fyrr á tímum. Sum húsin sem ekki er vitað með vissu hvar stóðu eru ekki merkt á kortin yfir horfin hús. Ekki var lögð mikil vinna í að grafa upp upplýsingar um hús sem horfið hafa á á seinni hluta 20. aldar, enda ofanflóðasaga þess tíma nokkuð vel skráð. Minni heimildarmanna var látið nægja í þessu tilviki. Einstöku skúrar sem ekki eru í lista yfir horfin hús eru á þessum kortum.

Skýringar með kortum 2.1-2.6:

Horfin hús. Staðsetning skv. uppdráttum sem getið er í heimildaskrá. Tærð og lögum húsanna er ekki rétt í öllum tilvikum.

Horfin hús. Staðsetning áætluð á grundvelli heimilda eða upplýsinga frá heimildamönnum en ekki mæld eftir korti.

1909-1986

Byggingarár – Árið sem húsið fór.

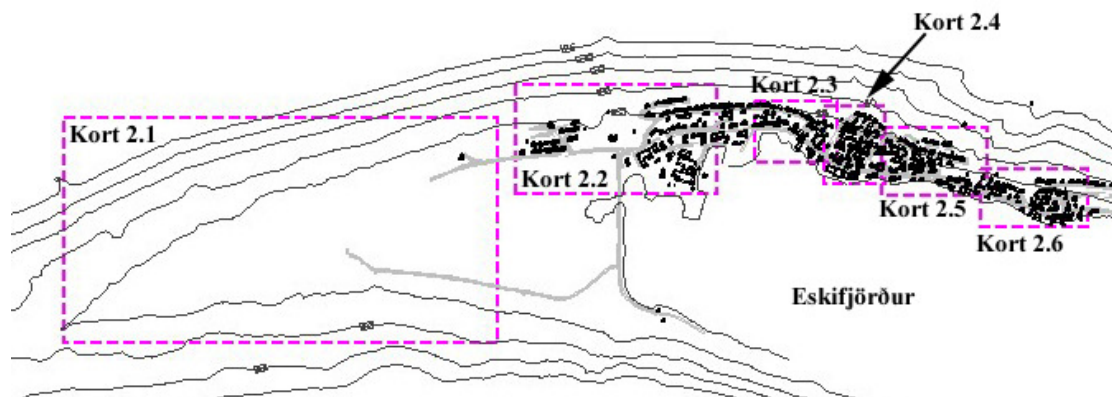

Snjóflóð eða aurskriða hefur fallið á húsið. Sjá nánar í Húsalista (bls. 5).

Snjóflóð eða aurskriða hefur fallið við eða á húsið, þó óstaðfest. Sjá nánar í Húsalista (bls. 5).

Skipting kortblaða:

KORT 3.1-3.2: LANDNOKUN

Kort 3.1 - Mælikvarði 1:5000 Blaðstærð A3

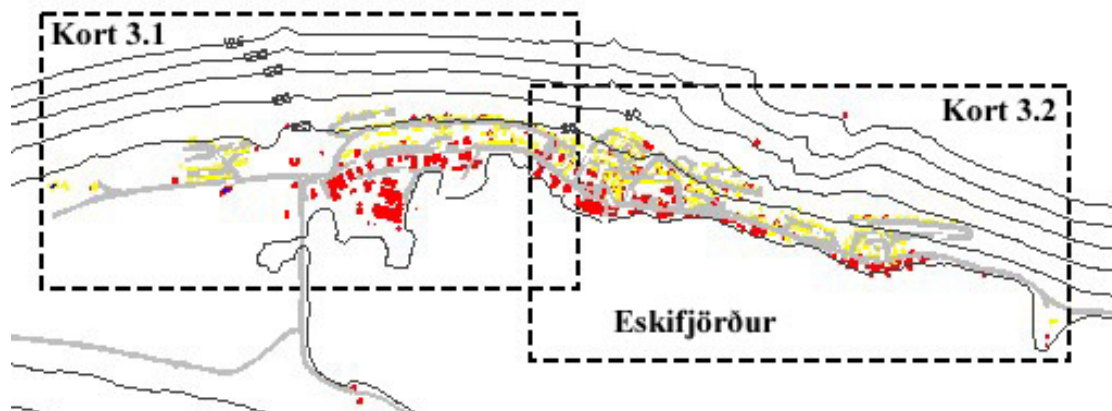
Kort 3.2- Mælikvarði 1:5000 Blaðstærð A3

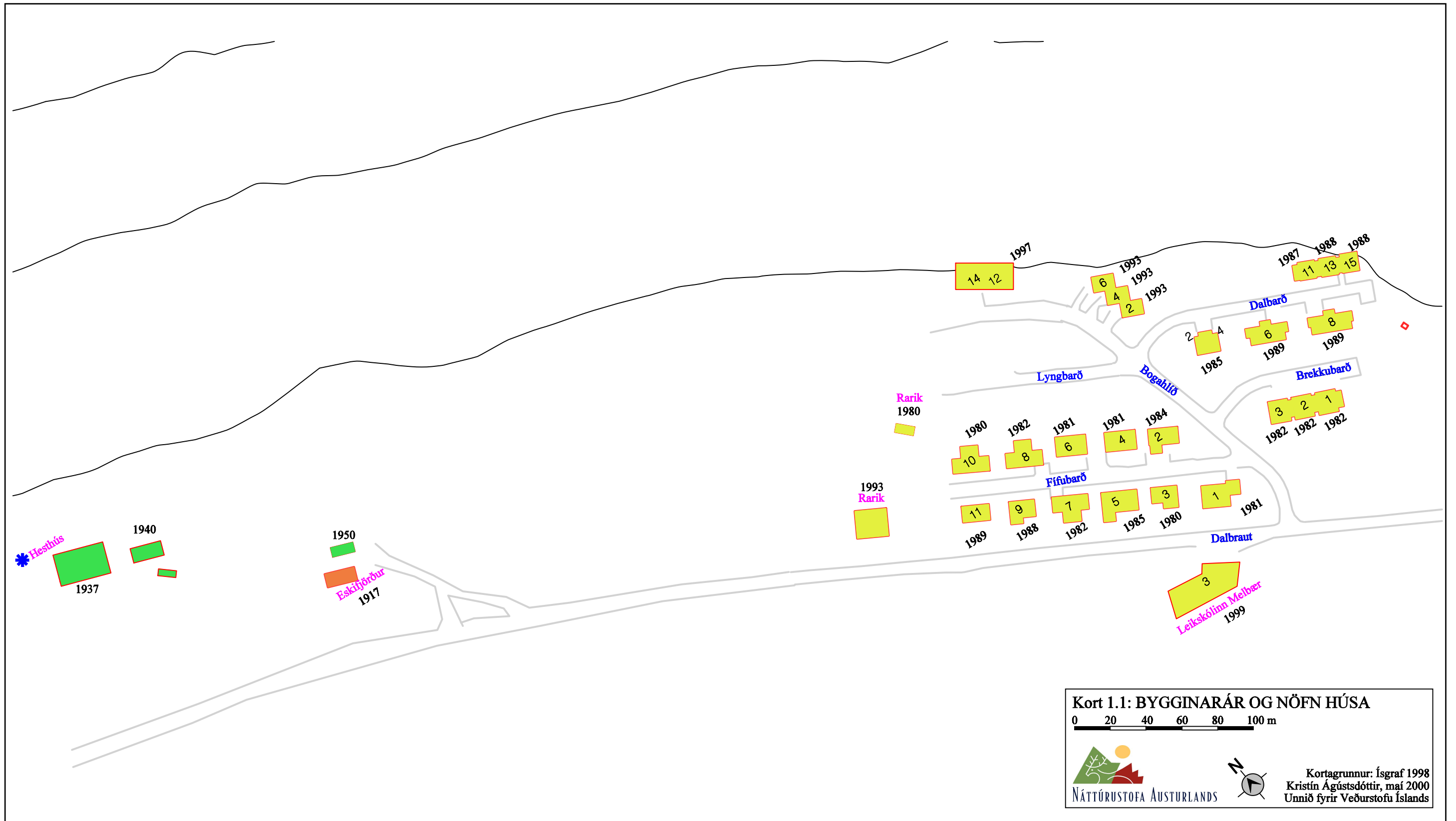
Á eftirfarandi kortum (3.1-3.2) eru merkt inn hús á Eskifirði sem standa í dag með upplýsingum um hlutverk bygginganna, þ.e. hvort um er að ræða atvinnuhúsnæði, íbúðarhús eða kofa.

Skýringar með kortum 3.1-3.2:

- Íbúðarhús.
- Atvinnuhús.
- Kofi, skúr, útihús.

Skipting kortblaða:

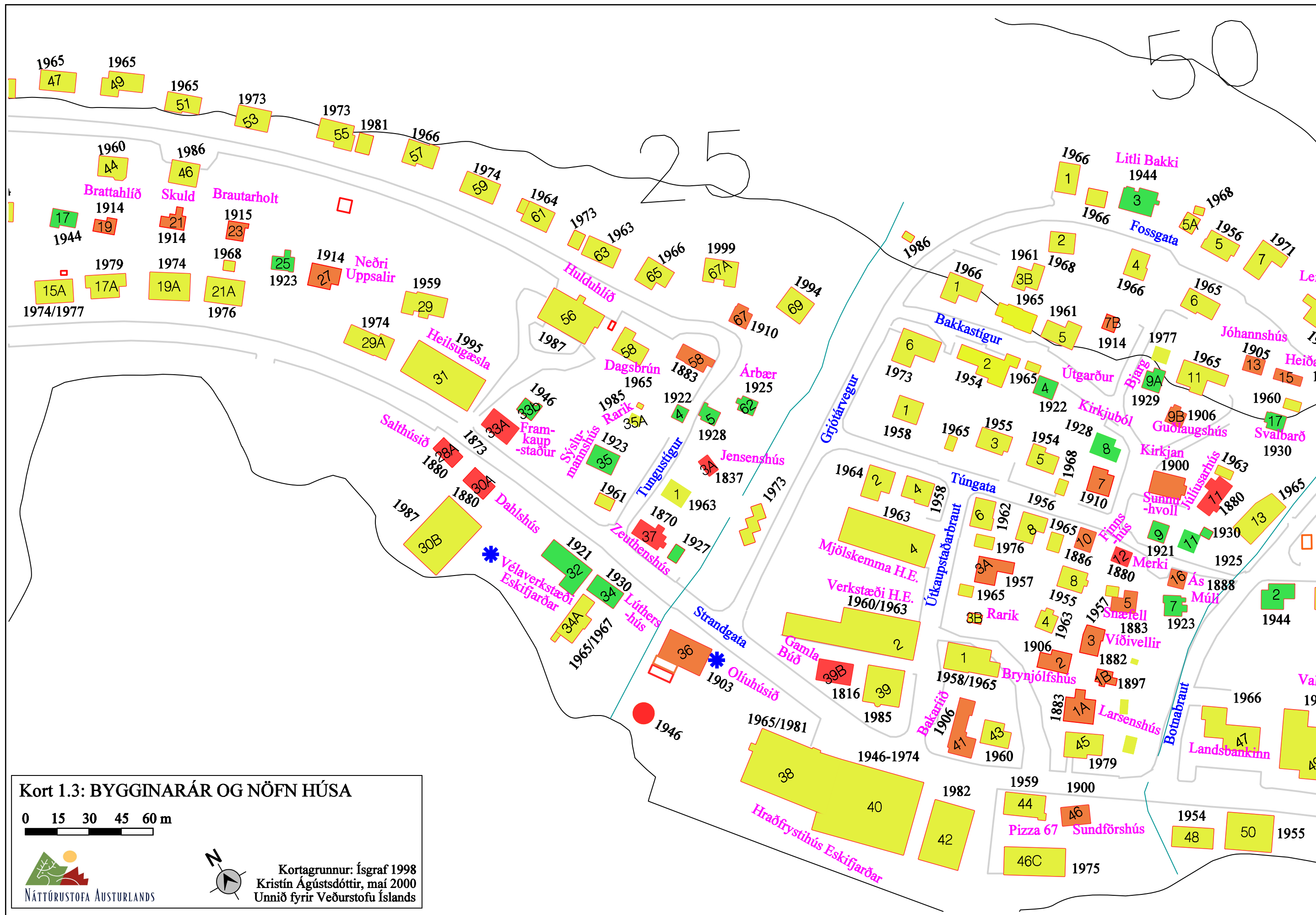

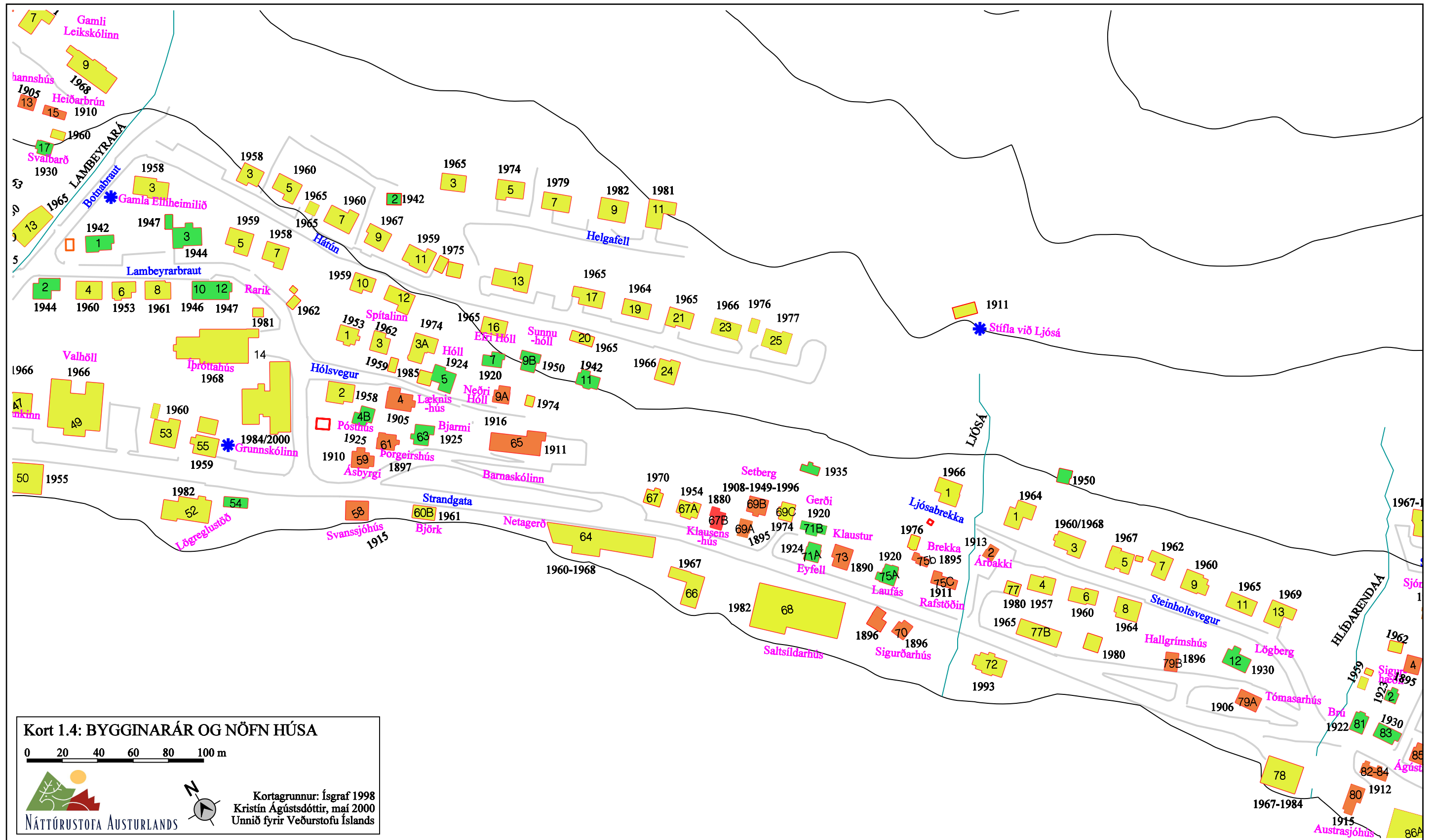

Kort 1.1

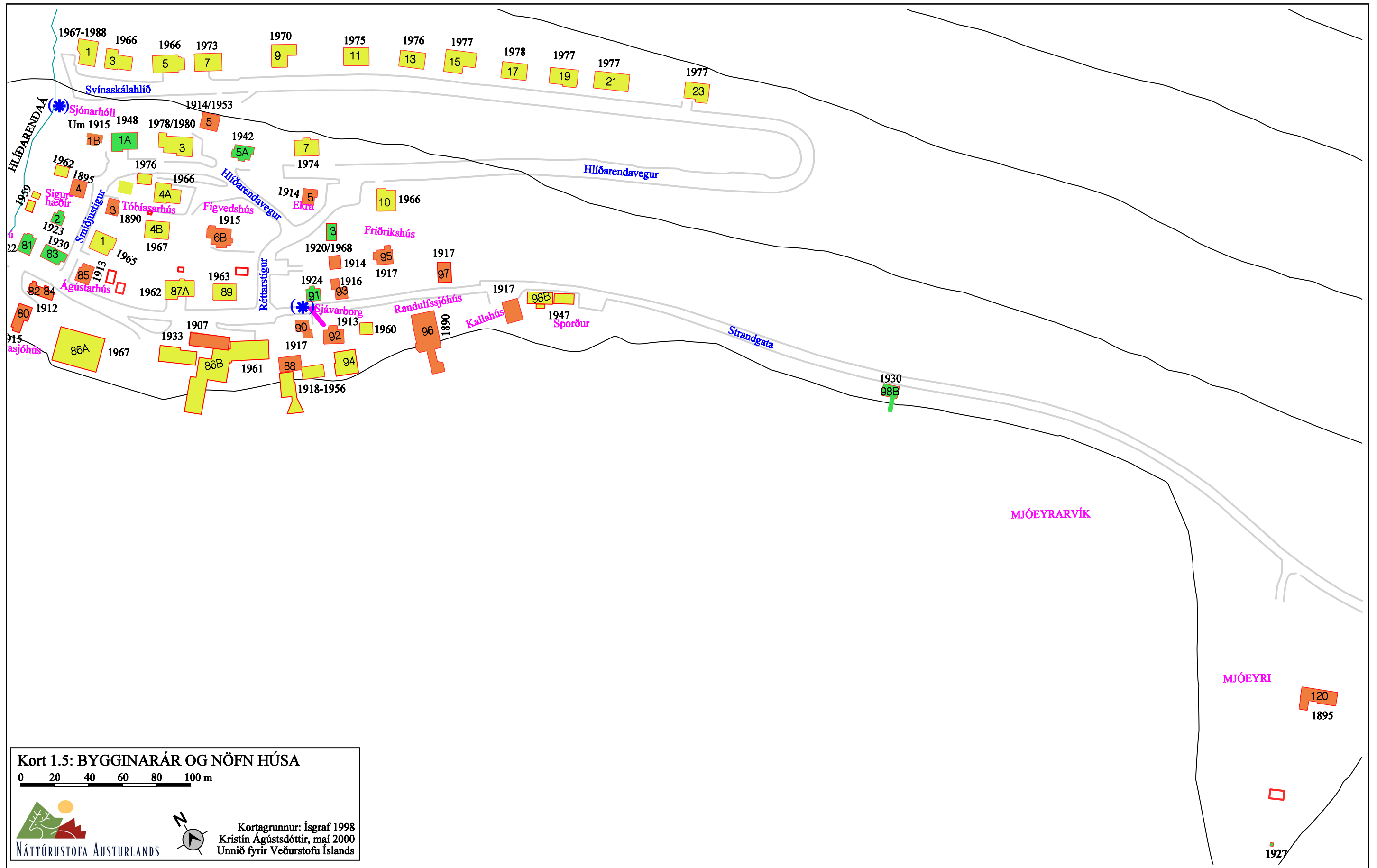

Kort 1.2

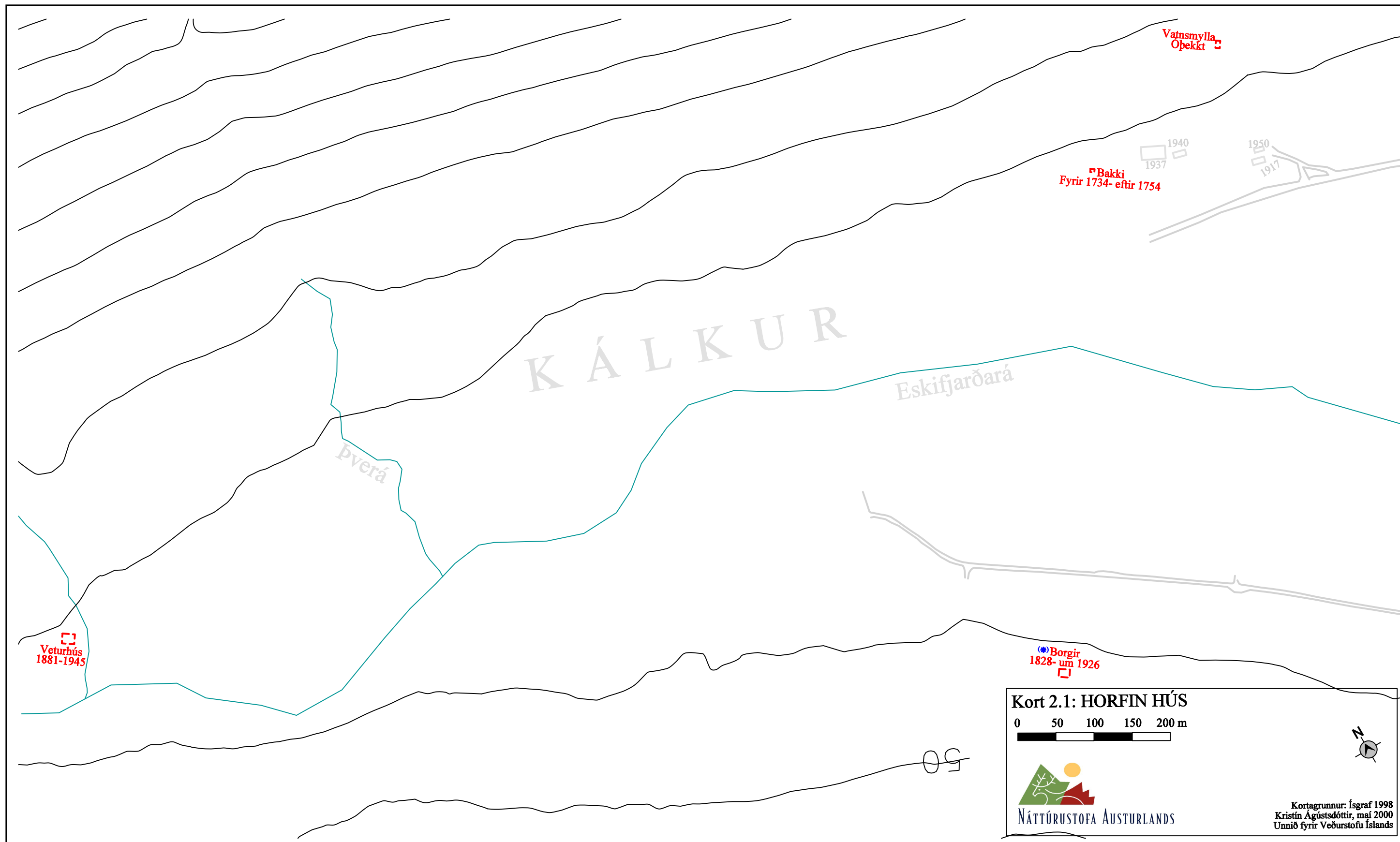

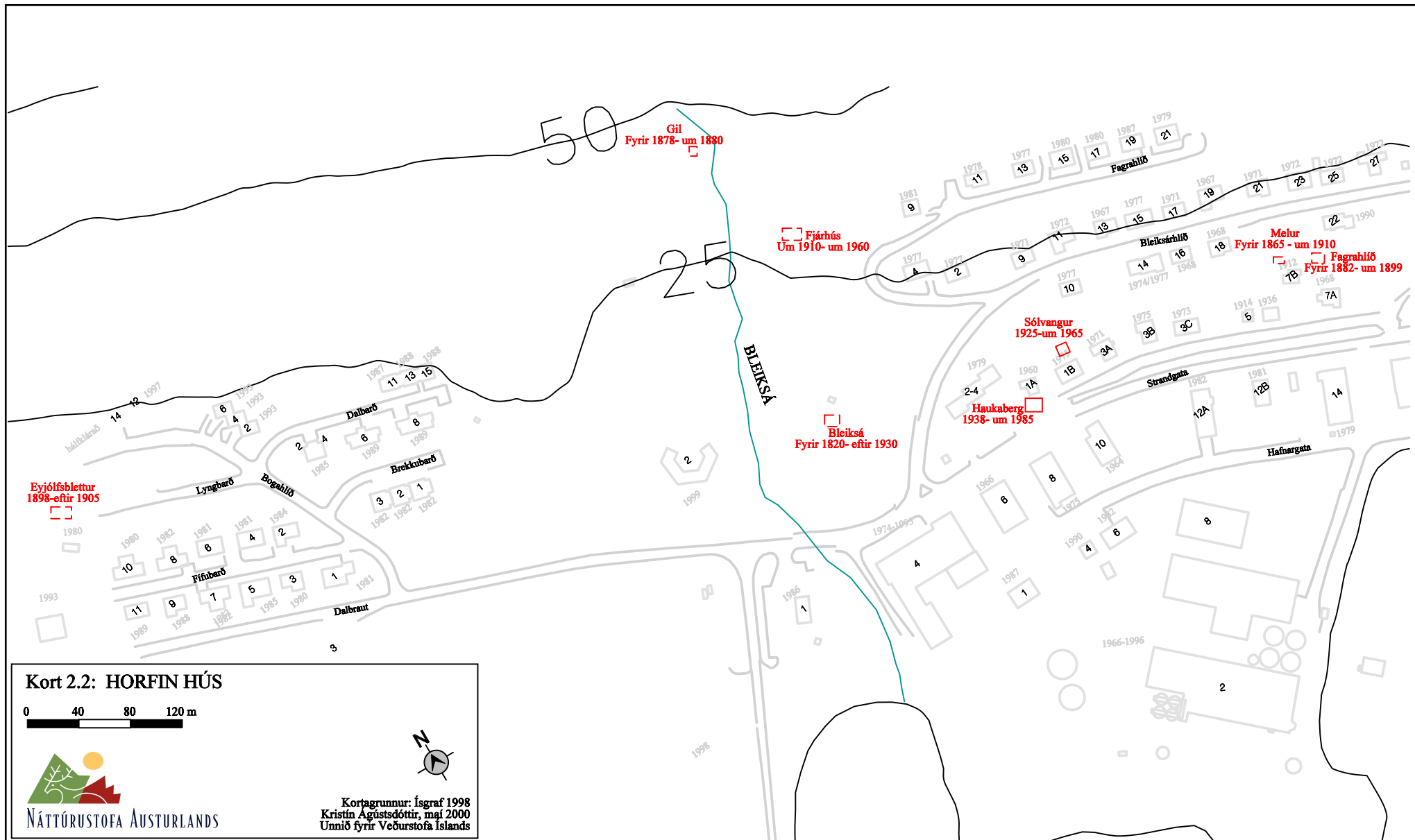
Kort 1.4

Kort 1.5

Kort 2.1

Kort 2.2: HÓRFÍN HÚS

0 40 80 120 m

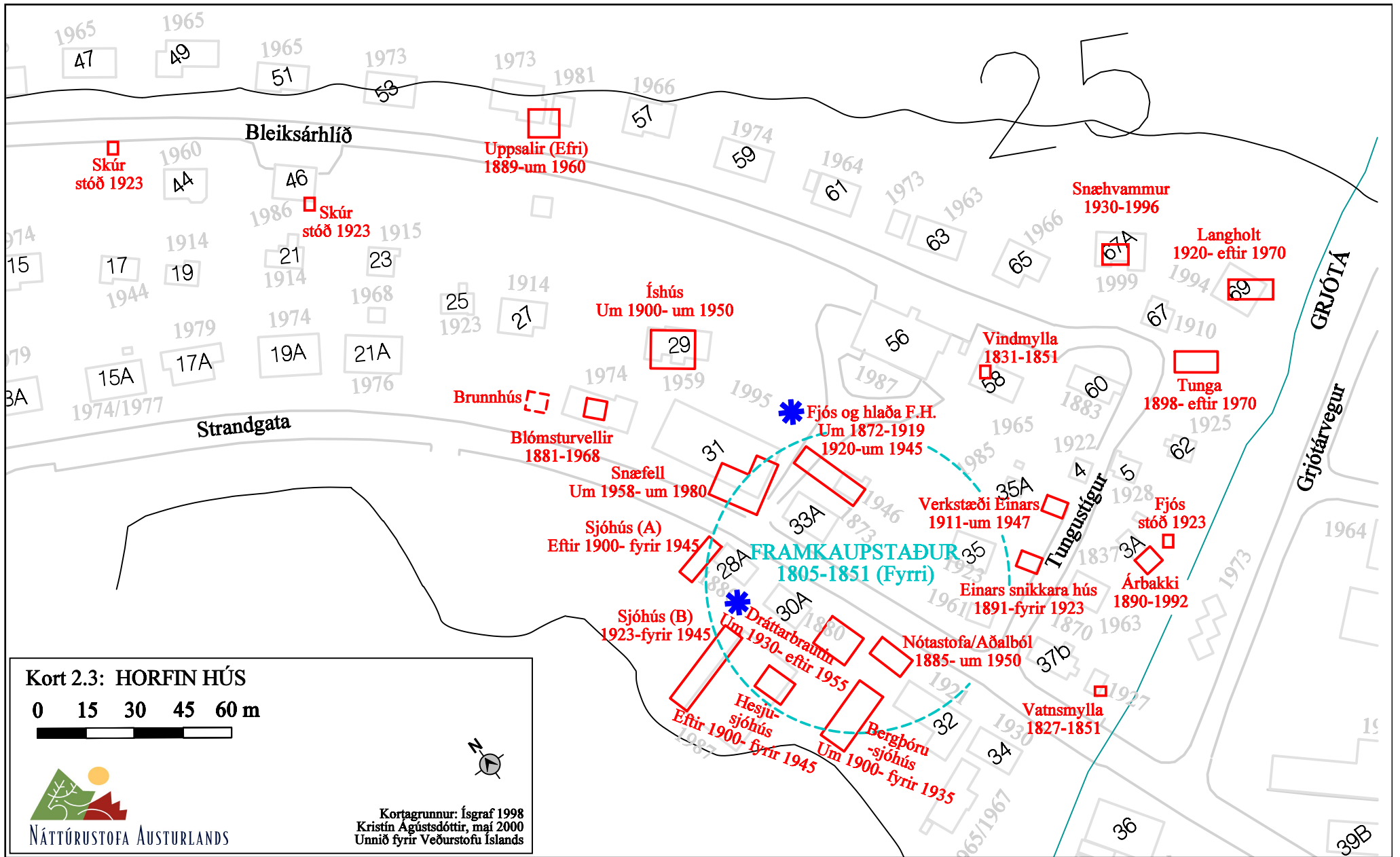

NÁTTÚRUSTOFA AUSTURLANDS

Kortagrunnur: Ísgraf 1998
 Kristín Agústsóttir, maí 2000
 Unnið fyrir Veðurstofa Íslands

Kort 2.4: HORFIN HÚS

0 15 30 45 60 m

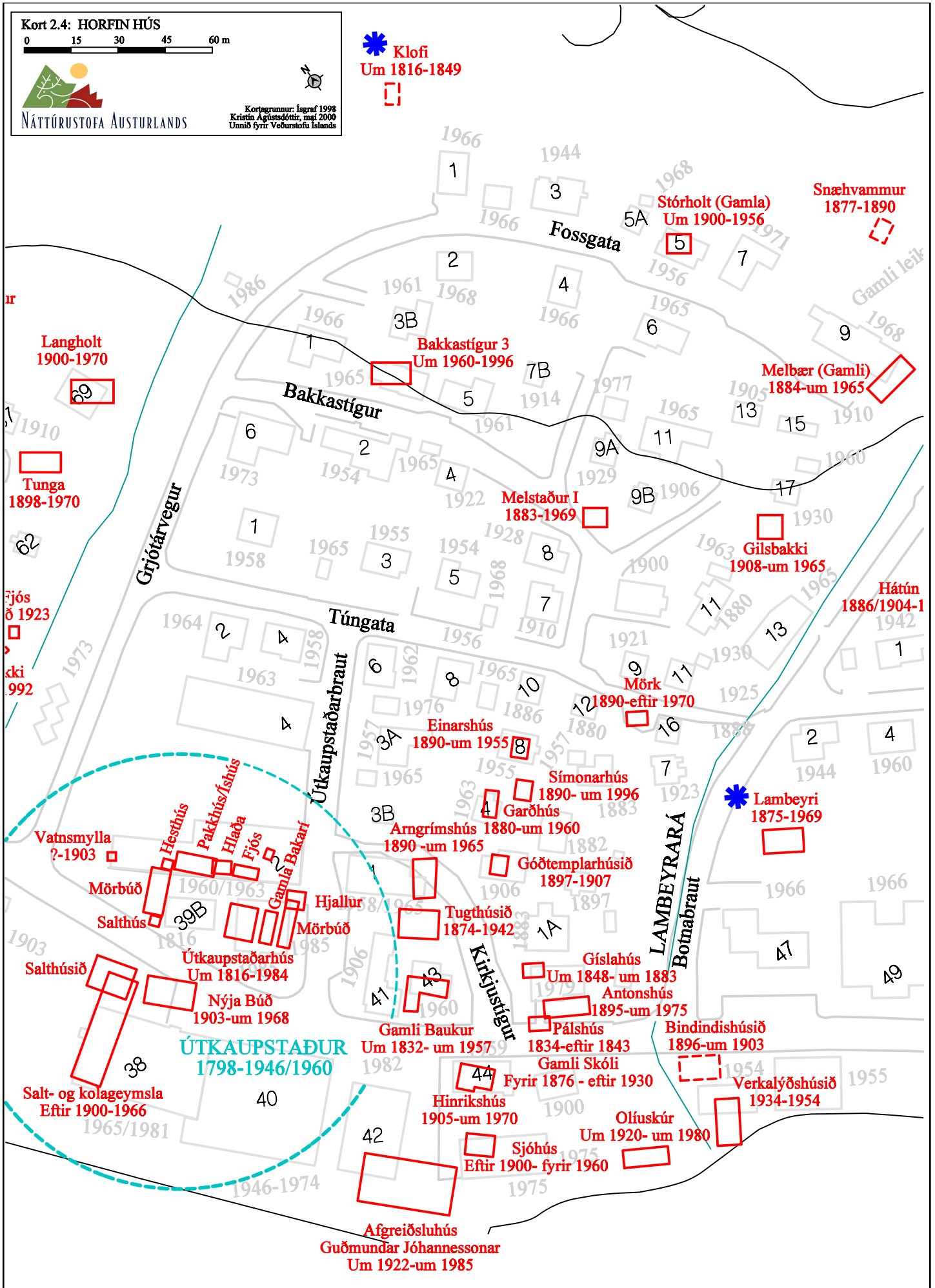

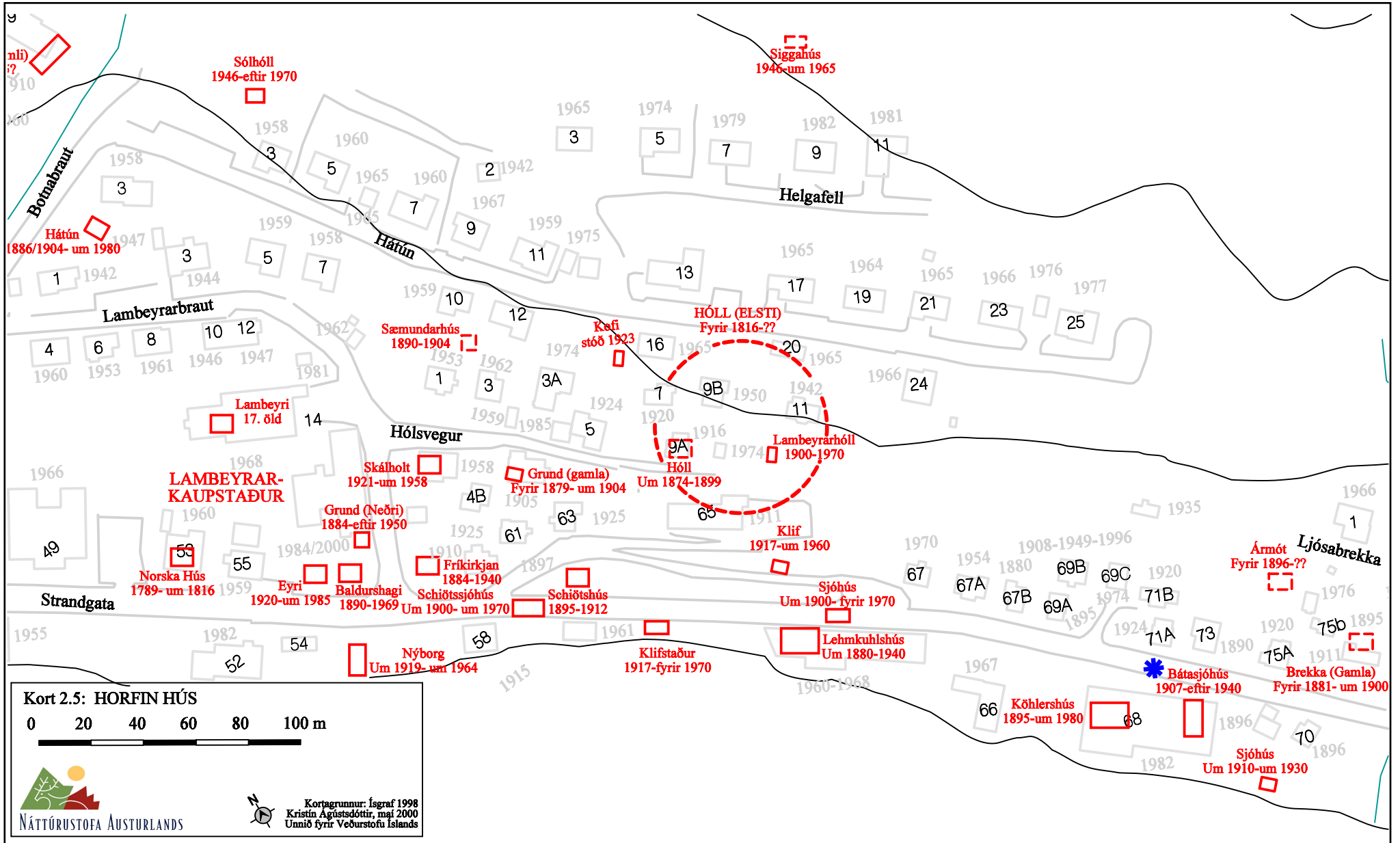
NÁTTÚRUSTOFA AUSTURLANDS

Kortagerður: Ísgraf 1998
Kristín Agústsadóttir, maí 2000
Umíð fyrir Veburstofu Íslands

Klofi
Um 1816-1849

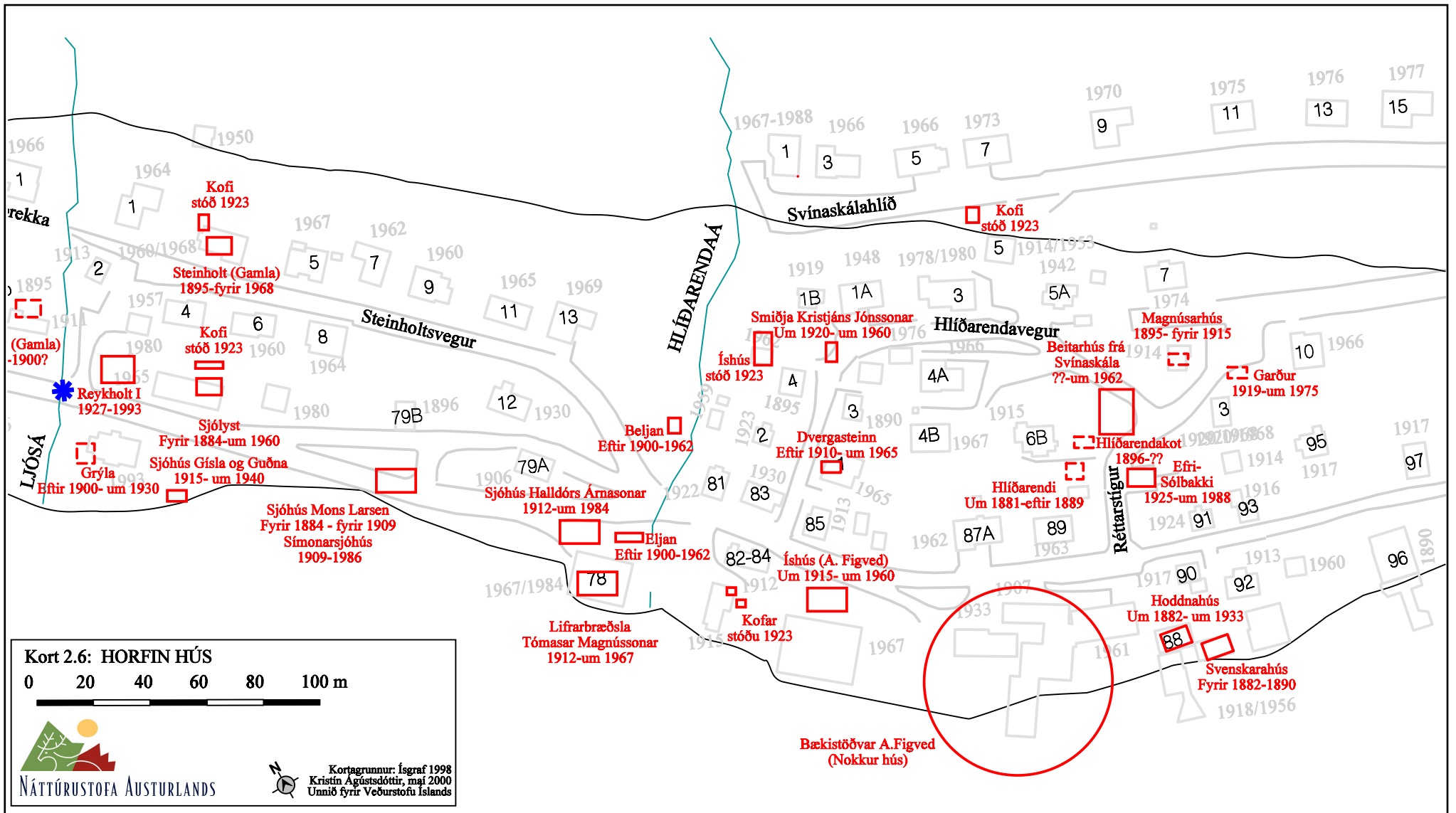

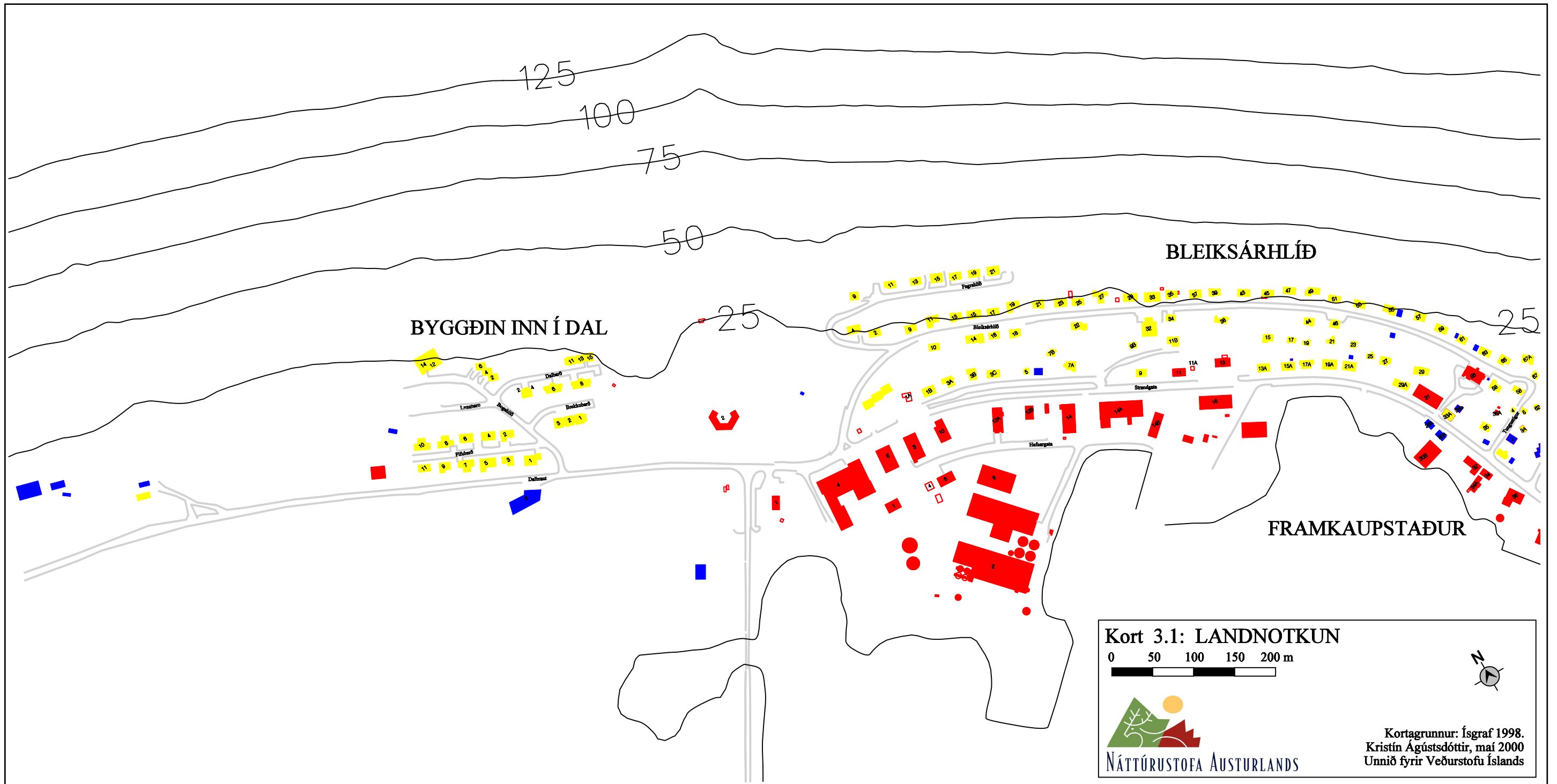
Kort 2.5: HORFIN HÚS

0 20 40 60 80 100 m

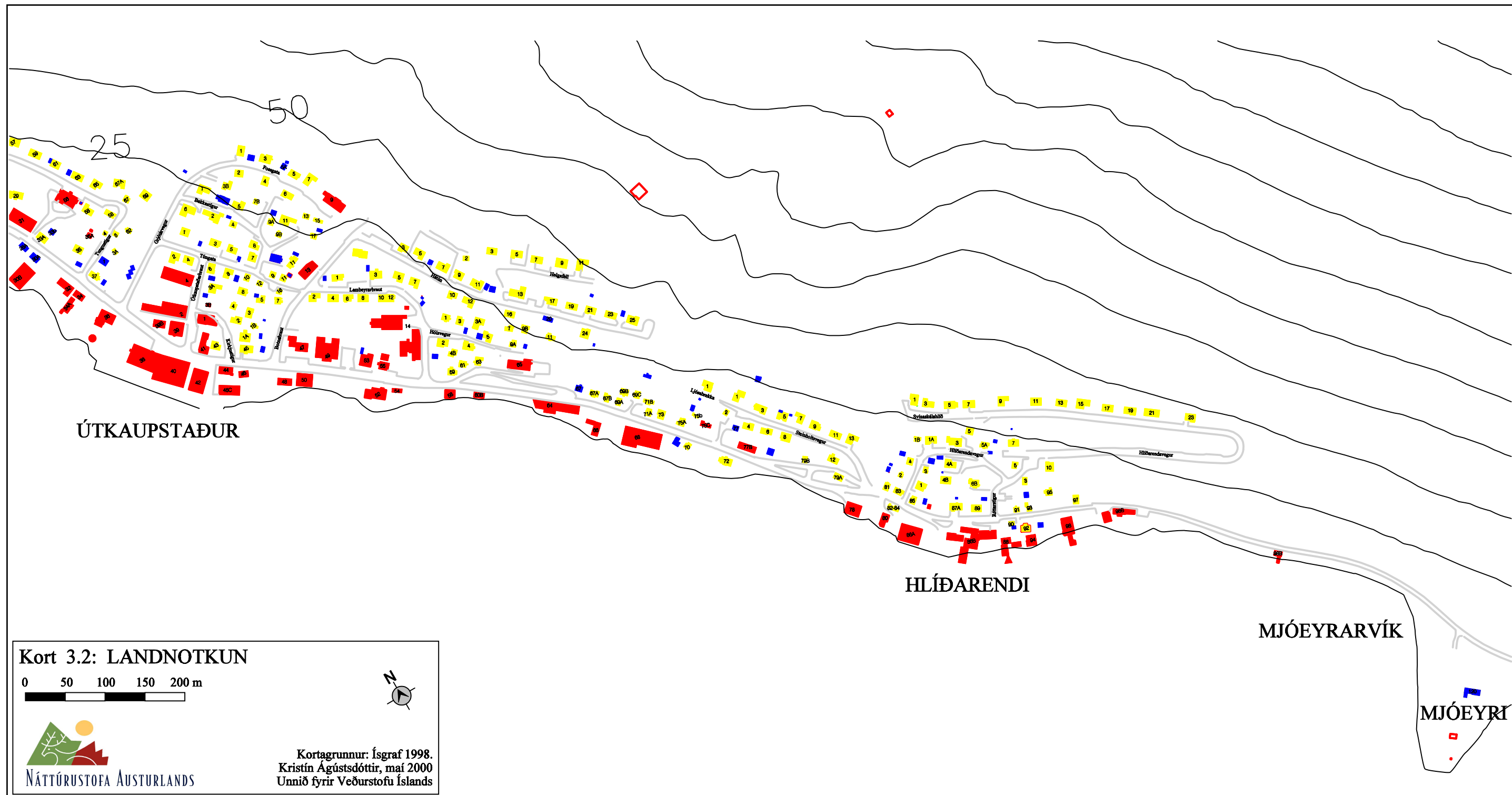

Kortagrunnur: Ísgraf 1998
 Kristín Agúsdóttir, maí 2000
 Umnið fyrir Vebustofu Íslands

Kort 3.1

Kort 3.2: LANDNOTKUN

0 50 100 150 200 m

N

Kortagrunnur: Ísgraf 1998.
 Kristín Ágústsdóttir, maí 2000
 Unnið fyrir Veðurstofu Íslands

NÁTTÚRUSTOFA AUSTURLANDS

Kort 3.2